

A „Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen” negyedévszázados munkássága.

Írta: *Mók Ferencné*

a „Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen” főtítkára.

I. Bevezetés.

Visszatekinteni huszonöt év munkájára, és a teljesítményt pártatlanul megítélni, felelősségteljes feladat. Latinovits Róza, aki mély szociális érzéssel a „Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen” (MELE) munkáját negyedévszázad előtt elindította, s felhívta a magyar társadalom figyelmét a nőkereskedés gyalázatára: másfél év előtt visszavonult Egyesületünknel főtítkári minőségében folytatott tevékenységétől, másokra bízva ennek folytatását.

Latinovits Rózának, a „MELE” főtítkáranak munkájával ezen túl lépést tartani, s őt minden vonalon nyomon követni, lelki ideáljával azonosítani magunkat, és az eredményt kiküzdeni: nehéz örökség! Hisszük azonban, hogy a közöny és megnevelés rengetegében vájt útját oly szélesre járhatóvá, s a nemes célt is oly megközelíthetővé tette, hogy eszményét, „a nő erkölcsi megvédése”-t egyszer talán teljes diadalra segítjük, és sikerülni fog minden idők legnagyobb szégyenét, a leánykereskedés veszedelmét: elhárítani a társadalomtól, a nőt megszabadítani a megalázottság bilincseitől, és felemelni arra az erkölcsi piedesztálra, melyre a Gondviselés állította akkor, midőn a felelőség és anya hivatásával megáldotta.

Latinovits Róza munkája: ideális és gyakorlati volt. Lángoló emberszeretete, faja iránti fanatikus rajongása, mélyen valóságos lelkülete, nemes céljaiban való feltétlen hite Egyesületünket nemcsak a kezdet nehézségein segítette át, hanem annak létjogosultságot, tekintélyt szerzett. Meleg szívével, magasröptű gondolataival, s a realitás iránti ösztönös érzésével kijelölte az útírányt, melyen az Egyesület munkájának haladnia kell. És ez



A Magyar Egészséget a Lednyhereskedés Ellen^o központi irodája. (Budapest, IX., Üllői-út 11. sz.)

kötelessége is az Egyesületnek követni, nemcsak az ő általánosan tisztelt személye iránti kegyeletből, hanem magáért a célért, melyért oly sokat fáradt, küzdött: szóval, tettel, tollával, megértő szívével, előkelő lelkével, minden szellemi adottságával.

Midőn Egyesületünk negyedszázados évfordulóját ünnepeljük, legelső sorban tisztelettel és köszönettel kell megemlékeznünk Latinovits Róza főtítkárnő önfeláldozó, nemes munkájáról, s talán, ha vázlatosan beszámolok a „MELE” 25 esztendei munkájáról, ezzel fejezem ki a legnagyobb elismerést kiválóan értékes és eredményes működéséért.

II. A nővédelmi munka megteremtése.

Hogy a „MELE” keletkezési körülményeit, és felépítésének indító okait, alapításának eszméjét jobban kidomborítsam, vissza kell nyúlnom, a XIX. század derekán elindított, külföldi nővédelmi mozgalom történetére. Addig az erkölcsvédelem lényegéről csak ködös sejtése volt a társadalomnak, s ezért emelt önmagának örök emléket a kiváló angol asszony, Butler Jozefin, aki legelőször hívta fel hazája közvéleményének figyelmét a nő erkölcsi kizsákmányolására. A nővédelem e nagy apostolának szíve megnyílt a társadalom kitzsáztottjai előtt, és a „női méltóságot megvédeni, a nőt lelkileg felszabadítani, s önrendelkezési jogát kivívni”, lett életművének vezéreszméje.

Butler Jozefin életrajza a szociológusok világtársadalmában közismert. Mély igazságérzetét atyjától, John Greytól örökölte, aki az angol társadalomban kimagasló szerepet vitt. s ez a lelki tulajdonsága, férje, Butler György, a liverpooli, későbbi oxfordi egyetemek neves tanárának oldalán, még jobban kibontakozott. Hogy alaposan megismerhesse a nő erkölcsi lezüllöttségét, felkereste az emberi nyomor és bűn mocsárvilágát, s az itt szerzett tapasztalatai nyomán letette alapkövét az, első átmeneti otthonnak, a „Nyugalom Házá”nak, a keresetnélküli és otthontalan nők számára. Később Liverpoolban „Munkás Otthon”-t nyitott. Amikor már azt hitte, hogy a nővédelem pionir munkájának első nehézségeit legyőzte, oly akadályok torlaszolták működését, melyektől gyöngébb akarású asszony visszariadt volna, de az ő erős, bízó lelke nem tudott megalkudni, rendületlenül tovább dolgozott lélekmentő programjáért, mert tudta, hogy vigasztalanul szürke erkölcsi égbolt borult hazájának női társadalmára.

1819-ben Victoria angol királynő trónralépésekor az „erkölcsrendészet ismeretlen fogalom volt a brit birodalomban. Uralkodásának legelső éveiben, az állam legfőbb vezetősége azal az eszmével foglalkozott, hogy a tengerészeket és a gyarmati katonaságot bevonja rendőri ellenőrzés alá. Mintául szolgált volna ehhez a francia erkölcsrendészet, mely a reglemen-

táción alapult, vagyis azon a rendszeren, mellyel az állami hatóság azokat a nőket, akik nemi életükkel keresetet űznek: bejegyezteti, nyilvántartja, orvosi vizsgálatra kötelezi, s ha kihágást követnek el, megbünteti. Az angol államvezetőség ezt a tervet elejtette, mert bántotta gentleman-felfogását, hogy az ifjú királynő aláírását megszerezze ilyen természetű rendeletre, s csak Victoria férjhezmenetele után, 1869-ben hozták a „Contagious Diseases Act”-ot, s vezették be a prostitúció hatósági ellenőrzését az angol gyarmatokra, Írország és India minden területére. Az angol társadalom színe-java kifogásolta az erkölcsrendészeti beavatkozást a nők magánéletébe, de még nem volt eléggé előkészítve a talaj az ideális nővédelem munkájára. Ekkor terelődött a figyelem Butler Jozefin csendes, áldásos tevékenységére. Felkérték, álljon egy mozgalom élére, mely a reglementációt szükségtelennek, megalázónak, a női testet pénzért eladni az emberi méltóság megszegésének, s ezt az üzletszerű működést még hatóságilag ellenőrizni, illetve védelemben részesíteni, helytelennek tartja. Butler Jozefin tudta, hogy a reglementáció a nyilvános házak felvirágoztatását jelenti, amelyek főfészekai a nőkereskedésnek. A kiváló angol asszony vállalta a feladatot, s a felvilágosodottság klasszikus hazájában megkezdődött a harc a prostitúció reglementálása ellen, s a két nem egyenlőségének eszméjéért való küzdelem. Az angol társadalom elitje csatlakozott Butlerné kibontott zászlájához, s manifesztumban tiltakozott a parlament által 1869- és 1870-ben elfogadott reglementációs okirat, a „Contagious Diseases Act” ellen, mely tiltakozást ismertettek egész Angolországban.. Megalakult a „National Ladies Association”, mely szövetség sérelmesnek és igazságtalanságnak tartotta a törvény azon intézkedését, mely az egyik nem számára megszünteti azt a biztonságot, melyet a társadalom megadott neki, vagyis kiszolgáltatja a nő szabadságát, hírnevét és személyét a törvény végrehajtó közegeinek, mert a reglementáció elve „a prostitúció szükségessége”, és így törvényileg hivatalosan megszünteti annak gyalázatosságát. A szövetség igazságtalannak tartotta ezt a rendszert, mely kizárólag a nőt vonja felelősségre a két ember közt elkövetett cselekményért, a nőt, akinek egyéni becsülete, nemi tisztaságához van kötve. Sajnos, e nagyjelentőségű manifesztum keresztülvitelét különösen azok akasztották meg, akik anyagi előnyöket húztak ebből a rendeletből. A humanista asszony azonban nem hagyta a nagy eszmét összezsugorodni, és a személyes agitáció eszközéhez folyamodott. Butlerné egyesülete, a „La Federation Abolitionniste Internationale”, és később a „National Ladies Association” rendületlenül tovább dolgozott eszméiért. Midőn a reglementációs rendszer ellen küzdött felvilágosító előadásaiban, ugyanakkor a közerkölcs javulásáért is harcolt. Végre meghív-

ták Butlernét a Lordok Házába, hogy ott egy nagyobb bizottság előtt fejtse ki eszméit, érveit. Meghagatták, de – sajnos – a rendszer megmaradt, bár az 1885. évi „Criminal Law Amendment” már bizonyos reformokat tartalmazott. Most már a kontinensre utazott Butlerné, legelőször Svájcba. Később Párizsban megismerkedett a „Chef de la police de moeurs”-el, s ennek engedélyével végiglátogatta a női börtönöket, és ismét mélyen belenézhetett a bűnburjánzás, az emberi alacsonyrendűség szomorú világába. Tanai hamarosan elterjedtek a kontinensen is. Az ő érdeme, és munkatársaié, hogy Angliában a prostitúció engedélyezését 1886-ban örökre eltörölték. Akik Butlerné hitvallását magukévá tették, tudták, hogy bár a prostitúció többezeréves, mint maga a bűn, de nem személyes kérdés és személyes ügy, hanem a közerkölcs arculcsapása, és a közegészség aláásója, s ha a kerítés mindig létezett is, az egyiptomiaknál éppúgy, mint a rómaiaknál és görögöknél, de a felvilágosodás korában a nőt erkölcsi alapon szelektálni, kasztba tömöríteni, társadalmilag ghejtőba elzárni: szégyene a civilizációnak.

III. A nővédelmi munka első eredményei.

Butlerné tanainak és nagyszerű propaganda munkásságának oly kiható ereje volt, hogy Yorkban, eszméjének követői, 1875-ben, egy kongresszust hívtak össze, s ezen megalakult a „La Federation Abolitionniste Internationale”, s a liverpooli gyűlésen 1875-ben már a szövetség alapszabályait is lefektették. Ezen egyesület célja: „az erkölcsiségre vonatkozó törvényhozás útján követelni az egyén számára az önelhatározás jogát, mely a személyes felelősség alapja.”

E szervezkedés első sikere volt, hogy a Lordok Házában megalakult egy bizottság, melynek feladata volt „a fiatal lányok ellen elkövetett bűnre irányuló törvények átvizsgálása és a prostituáltak helyzetének megjavítása”. Ugyanakkor az angol orvosok mozgalmat indítottak egész Európában egy nemzetközi szervezkedésre a veneriás betegségek elleni küzdelemre. Az abolíciós szövetség egyik előharcosa szerint „nem lehet rendet teremteni rendtelenséggel, tisztaságot tisztátalansággal, és erkölcsöt erkölcstelenséggel”. A parlamenti vizsgálati bizottság működésének nagyszerű eredménye lett a kibővített „Criminal Law Amendment Act”. Most már hivatalosan is megindult a nemzetközi harc a „fehér rabszolgakereskedés” ellen.

Az abolíciós szövetség kiadásában jelent meg Butlerné legtöbb műve. Ezek közül az: „Une voix dans le desert” francia nyelven jelent meg, s minden európai nyelvre lefordították, „Gouvernement by Police”, „Nox praecessit”, és „Souvenirs personells d'une grande croisade” stb., stb. Legfőbb műve: „Before

the dawn”-brosúrát, Stead, a „Pall-Mall” akkori főszerkesztője következőképpen ismertette: „A mű szerzője nézetének mélységét és prófétai ihletségét tekintve páratlanul áll a XIX-ik század szociális írói között”, – „Butler Jozefin győzött, mert szeretett, s mert szeretett, szenvedett.”

Butlerné minden írott és elmondott szavával a „kettős morál” ellen harcolt, és vezéreszméjét: „a szabályozott prostitúció, mint hatóságilag engedélyezett intézmény, töröltessék”, ma is hirdeti a „La Federation Abolitionniste Internationale”.

Az 1904-iki, valamint az 1910-iki párizsi nemzetközi kongresszuson a legfőbb tárgyalási pont a következő volt: „büntetessék az, aki kicsapongás céljából, mások szenvedélyének kielégítésére kiskorú nőt megszőktet, elhurcol – esetleg hozzájárulásával, – akkor is, ha a bűncselekmény egyes részei különböző országokban követték el. Büntetessék, aki erőszakkal, fenyegetéssel, a tekintély visszaélésével nagykorú nőt hurcol el”.

Ezekon a kongresszusokon volt lefektetve a nő erkölcsi megvédésének alapeszméje, s ezeken határozták el, hogy minden ország központi hatóságot állítson fel, mely erkölcsi szempontból felügyeletet gyakorol a pályaudvarokon, s kikötőkben megforduló női utasok fölött. Ezenkívül minden szerződéses állam létesítsen egy társadalmi bizottságot, (melynek központja a Londonban székelő „International Bureau”, s a „National Vigilance Association”) s ezek, mint „Nemzeti Bizottságok” vállalják hazájukban a nővédelem társadalmi munkáját. Így kapcsolódott be a „MELE” is, mint „Magyar Nemzeti Bizottság” a nőkereskedés elleni nemzeti munkába. Abban az időben, amikor az első ezirányú kongresszusokat tartották, már oly tarthatatlan volt a helyzet a világtársadalom erkölcsi lezülése folytán, hogy pl. Kanadában a leánykereskedők valóságos szindikátust képeztek, akik áldozataikat a legkörülmönfontabb módszerekkel minden országból összeszedték és szállították Balkánra, Délamerikába, Északafrikába stb. Legfőbb ideje volt, hogy a kultúrállamok megbízottai összefogva, mint „Nemzeti Bizottságok”, a londoni központi irodán keresztül, közös platformon küzdjenek a társadalom örök szégyene, a leánykereskedés ellen.

Butler Jozefin nemes munkáját a szintén angol W. A. Coote folytatta, akié a főérdem, hogy a nőkereskedés elleni küzdelmet nemzetközileg törvényekkel szabályozták, s a nők meggyalázását megbüntették. W. A. Coote, az International Bureau megalapítója, Angliában kapcsolatot keresett előkelő politikusokkal» főpapokkal, bírókkal, szociológusokkal, s nagy energiával sikerült eszméinek megnyerni nemcsak hazája kormányát és a sajtót, hanem személyesen felkeresvén külföldi államokat, azokat is csatlakozásra szólította fel.

IV. A „Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen” megalakulása.

Magyarországba jelen század elején jutottak el a nyugati államokból az erkölcsi felelősségérzet fölbredésének legelső hullámai.

A leánykereskedés elleni harcot Prohászka Ottokár, Székesfehérvár emelkedett lelkű püspöke, majd Tisza István gróf, a nagy államférfi, kezdték meg egy szűkebb gárdával, melyet a magyar társadalom elitjéből választottak ki. A „Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen” („MELE”) mai alakjában, 1909-ben alakult meg, s Budapesten, VII, Rákóczi-út 11. számú házban rendezte be központi irodáját. A kezdet igen nehéz volt. Tisza István gróf és Prohászka Ottokár elnökök jól tudták, hogy a magyar társadalom súlyosan szenved a prostitúció méltóságától, s keresni kezdték ennek a társadalmi betegségnek gyógyító módjait, erkölcsi-, nemzeti-, gazdasági-, és egyéb okait, valamint következményeit a társadalom erkölcsére és a közegészségre. „Van olyan ár, – mondta egyik ülésen Prohászka – mely nem tör át zsilipet, hanem az egész területet elárasztja: ez a kultúrfelfordulás, az erkölcsi lezülles, a lelkiismeret megrendülése.” „Szörnyű anomália, – jelentette ki ismét az egyik konferencián – hogy amíg a tisztességes, dolgozó nők alig tudnak megélni becsületes keresményükből, addig azok a nők kényelmes jólétben élnek, jól öltözködnek, akik a szerelmi vásáron árulják testüket.”

A „MELE” megalakulásakor „felhívás”-t intézett a magyar társadalomhoz, melyhez Petőfi egyik hatásos versének szavait: „Lemossuk a gyalázatot” választotta jeligéül. Az Egyesület ebben a felhívásban ismertette munkaprogramját, céljait, melyekben nemcsak jogi álláspontra helyezkedett, nemcsak a védtelen nő kijátszását kívánta megakadályozni, de kereste a baj legmélyebb gyökereit is. A talajtvesztett társadalom majdnem az erkölcsi hanyatlás mélységébe zuhant már, s ez nem bukást, de pusztulást jelentett.

A törvényhozás megtette kötelességét, midőn a „kerítés” büntette ellen súlyos büntetéseket tartalmazó törvényeket hozott de ez nem volt elég. A társadalomban dúló kóroanyagot magának a társadalomnak kötelessége kivetni magából.

Az Egyesület ezzel a felhívással megkezdte a magyar nő erkölcsi megvédésének nehéz, rögzös, úttörő munkáját. Lehetlenné akarta tenni a nőkereskedést, vagy legalább lehetőségét a legkisebb mértékre csökkenteni. Ez volt az új egyesület programjának nemes vezérgondolata.

A „MELE” már megalakulásának kezdetén összekötte-

leánykereskedés nem speciális magyar betegség, hanem a világtársadalom minden nőjét érinti. Sikerült is mindjárt megtalálni a megfelelő kapcsolatot, s most már megindulhatott a szervezési munka: gyökerében megkeresni a társadalmi baj fészkeit, melegágyait, s a felvilágosító előadások, megfelelő propaganda-nyomtatványok stb. segítségével a társadalmi betegség megelőzéséért küzdeni. Munkája elején sok nehézséggel kellett megküzdenie annak ellenére, hogy Prohászka Ottokár és gróf Tisza István egyesületi elnökök köré a magyar társadalom kitűnőségei csatlakoztak, élén Latinovits Rózával, az Egyesület főtitkárával. A szervezkedés – a kényes kérdésre való tekintettel – sok bírálatot, ellenszenvet, megnemértést, sőt közönyt váltott ki a magyar társadalomból. De Tisza István gróf az államhatalom támogatását biztosította, és elegendő pénzsegélyeket folyósított az Egyesület céljaira, hogy a munka nemmes irányát anyagi gondok túlságosan ne veszélyeztessék.

Természetes, hogy a kezdet-kezdetén a „MELE” nem mutathatott fel azonnali sikereket, de a két nagynevű elnök nobiles gárdájával nem csüggedt, hanem rendületlen bizalommal nézett kítűzött célja elé, tudva azt, hogy nem a gyors eredmény a célja, hanem az emberiség, és igazságosság diadalra juttatása. A „MELE” nem a múltó sikerekért, hanem azért az örök igazságért küzdött: ne legyenek egész életükre eljegyezve a megbélyegzettséggel azok a szerencsétlen leányok, akik esetleg csak egyszer követtek el ballépést, nem minden esetben notórius bűnözők, lelkileg talán nem értéktelenek, s nem is mindig a nyomor félelmetes erői hajtják őket a szerelmi vásárra, de szerencsétlen környezetük, a rossz példaadás, s más mindenféle mostoha körülmények az okai eltévelyedésüknek. Az Egyesület feladata volt az erkölcsileg elesettek szívéből a kitaszítottság fulánkját gyöngéd kézzel kivenni, s a sebeket meggyógyítani. Ezért szükségesnek látta, felvilágosító előadások tartásával, sajtó-propagandával népszerűsíteni, kiterjeszteni a küzdelem erkölcsi- és hazafias kötelességét. Minden oltalmazott fiatal nőben egy leendő magyar anyát akart megvédeni, s azért a közfelfogás hozzáértő és alapos megdolgozásával indult el munkájában.

A „MELE” születése első évében, mielőtt alapszabályait jóváhagyta volna a belügyminiszter, már a „kiskorúak jogi védelme” érdekében hozandó büntetőnovella tárgyalásán, az igazságügyi minisztérium szaktanacskozásán képviseltette magát. Ezzel is előkészíteni kívánta nagy munkájához a talajt.

Az 1904. évi párizsi megállapodás, melyhez Magyarország is csatlakozott, hamarosan meghozta az eredményt: 1908. október 1-én a büntetőnovella XXXVI. t. c. XIII. cikkében a 43-47. terjedő §§-ok hatálybaléptek, melyek gondoskodtak a kerítés szigorú büntetéséről, s ugyanez évben a hatóságok már 27 eset-

ben leánykereskedés és 41 esetben kerítés miatt eljárást indítottak az új törvény alapján.

Röviddel működése megkezdése után, sikerült a „MELE”-nek a társadalom lelkiismeretét némileg felrázni, és segítségét megnyerni. Nemesszívű emberek, bízva az új egyesület nagyjelentőségű, és komoly munkájában, felajánlották anyagi támogatásukat. Egy ismeretlen adakozó 5000 koronát küldött az Egyesületnek, L'ánczy Leó szintén 5000 koronával járult hozzá a munka elindításához, Perceiné Kozma Flóra 200 koronát küldött. E példán felbuzdulva, társadalmunk legelőkelőbbjei küldték az anyagi segítséget: Csernoch János kalocsai érsek, gróf Almássy Dénes, gróf Chotek Rezső, gróf Edelsheim-Gyulai Lipót, gróf Karolyi Imre, és József, Elek Pál, Guttmann Vilmos, gróf Zselénszky Róbert, báró Harkányi János, báró Wodiáner Albert, 10 éven át évi 500 korona befizetésére kötelezték magukat. Gróf Hadik-Barkóczy Endre 500 koronát küldött. 10 éven át 300 korona hozzájárulást adott: gróf Mailáth Gusztáv. Gróf Zichy Rafael 10 éven át évi 100 korona befizetésére kötelezte magát. Báró Hatvány József volt a legnagyobb adakozó, 10 éven át évi 1000 korona befizetésére tett kötelező ígéretet.

Anyagiakban így némileg megerősödve, most már biztosabb talajon állt az Egyesület, és zavartalanul megkezdhette működésének második évét.

A sajtó részéről legelőbb dr. Weisz Emil sietett az Egyesület segítségére azzal, hogy a szerkesztésében megjelenő „Egészségügyi Lapok”-at propaganda céljaira rendelkezésre bocsátotta.

A társadalmi egyesületek közül legelőször a „Magyar Kálvin Szövetség” csatlakozott a „MELE” munkájához.

V. Együttműködés az „Erkölcshatóság”-gal. – „Magdolna Otthon” alapítása. – Bekapcsolódás a „Budapest Székesfőváros Árvaszék” munkájába.

A „MELE” csaknem alakulásától kezdve belekapcsolódott a budapesti államrendőrség erkölcshatóságának munkájába, és midőn 1913. április havában az 1912:XLIX., és L. t. c. alapján felállították az „Erkölcshatóságot”, természetesen is munkásságába is belekapcsolódott. 1911-ben vette át Schäffer Jenő, akkori rendőrkapitány az Erkölcshatóság vezetését, aki esetről esetre küldte be a „MELE” központi irodájába a megmenthető leányokat. Az Egyesület patronage munkatársai: Latinovits Róza, gr. Vay Ábrahámné, gr. Almássy Dénesné, Percelné Kozma Flóra. Rosenberg Augusztina és többen az igazgatósági tagok közül rendszeres, önkéntes inspekciós munkát végeztek az erkölcshatóság osztályon oly módon, hogy a felvételre jelentkezőket igyekeztek

lebeszélni a *megalázó* kenyérkeresetről, és figyelmessé tették egészségük veszélyeztetésére. Azoknak, akiknek erkölcsi megjavulását remélhették, és sikerült lebeszélni őket, hogy az „igazolványt” kiváltsák, munkahelyet szereztek, vagy visszavezették a családi körbe, ha megfelelő környezettanulmányozás után megállapítást nyert, hogy a családi életbe való visszatérés erkölcsi oltalmat is jelent. Hogy az erkölcsi megtérést lehetővé tegye, a „MELE” felállította „*Magdolna Otthon*”-át azon nők részére, akik erkölcsükben veszélyeztetve vannak, esetleg már az erköcstelenség lejtőjére is jutottak. Ezen átmeneti otthon, mely egyelőre 20 férőhelyre volt berendezve, a Hászmán-út 11. számú házban bérelt lakást. Külön statisztikai jelentésünk részletes beszámolója szerint, igen sok leányt sikerült visszavezetni a rendes polgári életbe és hasznos egyéneket adni a társadalomnak. Az Otthon élére Göttl Mária oki. elemi- és gazdasági szaktanító-nőt állította az elnökség. Az Otthon munkája nem volt könnyű. Erkölcsileg lecsúszott leányokat a társadalom hasznos tagjaivá átfőrnálni, igen nehéz feladat volt, mely sok fáradsággal járt, s messzemenő gondosságot követelt. Sokszor sisiphusi munka volt a nagyváros mocsárvilágából kiemelni a leányokat, s a tiszta életbe visszavezetni. De az Otthon vezetőjének erélye, teljes hozzáértése és kiváló szakismerete, rengeteg nehézséget legyőzött. Igazi hivatásérzéssel töltötte be felelősségteljes munkakörét. Bár a védencek alacsonyabb erkölcsi adottságuknál fogva, többnyire hálátlanok voltak, a Magdolna Otthon vezetője hivatásának magaslatán állva, végtelen türelemmel próbált egy-egy veszendő lelket megmenteni. A társadalom akkor még nem is ébredt tudatára annak, mit jelent a nagyváros morális fertőjében olyan erkölcsjavító intézmény, mint a „MELE” „Magdolna Otthona” és annak 'áldásos működése. Az Egyesület a következő évre tervezte ezen bevált Otthon megnagyobbítását és 100 férőhelyre kontemplálta az új menedékhelyet. Az akkori igazságügyminiszter, átértve ennek a tervnek a messzejövőbe is kiható áldását és célszerűségét, az építkezésre szükséges anyagi fedezet megtérítését kilátásba helyezte. Ugyanekkor Budapest Székesfőváros Tanácsa, ezt az építési tervet célszerűnek és szükségesnek tartva, egy megfelelő ingyen-telket ígért az Egyesületnek. A háború azonban ezt a nagy tervet szétfőszlatta, a csillogó remény csak egy szép gondolat maradt, s a Magdolna Otthonunk a mai napig is csak 20-22 férőhellyel rendelkezik, bár szükséges lenne, – éppen úgy, mint 1913-ban, – legalább 100 férőhelyes otthonra, a folyton gyarapodó, erkölcsileg megmentendők számára.

1911. évben kezdte meg a „MELE” a veneriás női betegek kórházi látogatását, hogy egyes-bajos dolgaikban eljárjon, lelkükre beszélni igyekezzék, s megkísérelje visszavezetni a rendes polgári életbe. Ezt a szép missziós munkát áldozatos szere-



A „Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen” „Magdolna és Életvédelmi Otthon”-ja. (X., Villám-utca 25.)

tettel, türelemmel és nagy eredménnyel Dessewffy Emma. Perczelné Kozma Flóra, Latinovits Róza, gróf Vay Martha és Göttl Mária végezték.

1912-ben a „MELE” összeköttetésbe lépett az „Országos Gyermekvédő Ligá”-val, s gyermekvédelmi, apai-, gyámi hatalom megsemmisítésének felülbírálásában, gyermektartási perekben, kártérítési és más magánjogi igények érvényesítésében kezdett együttműködni a Ligával.

Az 1912. évi közgyűlésen, az elnöklő Prohászka megnyitó beszédében elítélte a nőkereskedés ellen hozott törvények alapján alkotott bírói ítéleteket, mert nagy százalékban alkalmazták a 92.-ik enyhítő szakaszt. Szükségesnek látta e törvényt szigorítani, s példaként felhozta, hogy az angol jogásztársadalmat annyira áthatotta a leány kereskedésben rejtőző nemzeti veszedelem, hogy kriminalitásnak minősítették, és a rendőrség kezébe tették le. Igaz, hogy a magyar nőnek magánjogi oltalma méreteiben hatalmas, de sajnos, ezekből csak egy töredék jut a bűnözők világába, s ezért volt a múltban a civilizált országokkal szemben oly nagy Magyarországon a nőkereskedés.

1912. évben Budapest Székesfőváros Árvaszékének akkori kiváló elnöke, dr. Melly Béla, az Egyesület igazgatósági tagja, az Árvaszék működésébe belevonta a „MELE” munkáját, s mint a budapesti árvák legfőbb őrzője, nagy megértéssel óvni akarta a kiskorú leányokat az erkölcsi zülléstől, s azért a prostitúcióra elszánt fiatakorúak legmesszebbmenő pártfogását bölcsen, mély humanizmussal, nagyszerű újításokkal végezte. Elsősorban felkérte az Erkölcsrendészet vezetőjét, hogy minden kiskorúról, aki az ú. n. egészségi lapért jelentkezik, a felvett jegyzőkönyvnek egy másolatát küldje el az Árvaszéknek. Itt kezdődött a „MELE” rendkívül fontos munkabekapcsolódása a budapesti Árvaszék működésébe. Az erről szóló hatalmas statisztika (1. könyvünk utolsó fejezetében) a legjobban igazolja, mily áldásos volt dr. Melly Béla reformja. Ha mulasztás terhelte a szülőt, vagy gyámot, az atyai hatalom, illetve gyámi tisztség megsemmisítését keresztülvitte. Ez az intézkedés az igazi nővédelem eszméjét a legideálisabban szolgálta. 1912-ben még nem volt szükséges az előzetes szülői beleegyezés a bárcás igazolvány kiváltásához, azért az erkölcsrendészetten működő „MELE” patronage-munkatársak alapos környezettanulmány után minden esetben értesítették a jelentkező leányok családját azokról, s a preventív beavatkozás után nagyszámú leány került vissza a védett szülői környezetbe.

VI. Együttműködés a „Fiatalkorúak Felügyelő Hatóságával A pályaudvari misszió megszervezése.

Már 1912-ben szorgalmazta a „MELE” a „Fiatalkorúak Felügyelő Hatóságánál, a cselédkérdés megoldása érdekében

„cselédotthonok” létesítését, és hatósági cselédelhelyező intézetek felállítását. A debreceni, gyulai, kolozsvári, és a pécsi „Fia-talkorúak Felügyelő Hatósága” a legmesszebbmenő támogatásokat ígérték az Egyesületnek, s rövidesen a nagyváradi-, pozsonyi-, és pécsi hatóságok értesítést is küldtek a javasolt otthonok felállításáról.

A „MELE” felkérésére a kereskedelmi miniszter utasította az összes vasúti igazgatóságokat, hajózási társaságokat, hogy rendeletileg tegyék kötelezővé, hogy különösen a külföldre utazó fiatal leányokat figyeljék, és a rendőri, illetve határrendőri hatóságokat, – a leányok gyanús viselkedése esetén, – azonnal tegyék figyelmessé. Az 1910-iki párizsi nemzetközi egyezmény kötelezte a szerződő államokat a pályaudvari misszió megszervezésére. Ezt a gondolatot gróf Tisza István, a „MELE” társelnöke, lelkesen felkarolta, és még ugyanaz év december 30.-án alakult meg a „Pályaudvari Missziót Fenntartó Egyesületek Országos Szövetsége”, melyhez hat egyesület csatlakozott. 1913. február 17.-én a Pályaudvari Misszió Szövetsége meg is kezdte működését. (Lásd külön fejezetünket a pályaudvari misszió működéséről.)

A „MELE” felterjesztésére, a belügyminiszter 1913-ban kiadott egy rendeletet, melyben felhívja a városi és közigazgatási hatóságok figyelmét az 1908. XXXVI. törvény-cikkre, melynek alapelvei szigorúan érvényesítendők a vidéken a prostitúció terén fennálló visszaéléseknél. E rendelet megtiltja a 20 éven aluli leányok felvételét a nyilvános házakba, továbbá kimondja, hogy „a nyilvános ház tulajdonosa a nála lakó prostituált ingóságait vissza nem tarthatja bármi adósság fejében sem, s nem korlátozhatja szabad költözködési jogában.”

Ebben az évben kérte a „MELE” a belügyminisztert, hogy a pályaudvari misszió működésének támogatására, és kiegészítésére detektív szolgálatot szervezzen, kizárólag a leánykereskedés elleni küzdelem céljaira, A belügyminiszter tíz női detektív állás megszervezésére tett ígéretet.

VII. A nő- és gyermekkereskedés ellen tartott nemzetközi kongresszusok. – Küzdelem a háború alatti erkölcsrombolás ellen.

A „MELE”-re nézve az 1913. év, külföldi vonatkozásban is, nagyfontosságú volt. Ez évben a nővédelem munkájának születési helyén, Londonban tartották a „nő- és gyermekkereskedés ellen” a nemzetközi kongresszust, melyen 31 állam képviselője, és 500 delegált vett részt. Egyesületünket Latinovits Róza főtítkár képviselte. A tárgysorozat 25 pontja a nemzetközi munka adminisztrációjára vonatkozott, a többi 5 pont volt: a nők visszahonosításának kérdése, a nő védelme a vonaton, a hajóúton.

a fiatakorúak védelme a színpadon, a poste restante levelek kiadatásának korlátozása, a nyilvános házak eltörlése, az éjjeli üzletekben felszolgáló leányok védelme, végül a nők alkalmaztatása a rendőrségen. E kongresszuson kialakult javaslatok alapján a „MELE” kérte a belügyminisztert a magyarországi bordélyházak bezárására azzal az indokolással, hogy a nő- és gyermekkereskedés ellen tartott eddigi kongresszusok különösen kiemelték, hogy a nyilvános házak főfészkői a nőkereskedésnek, amelyek mindig friss árura törekedve, terjesztői a prostitúciónak. A „MELE” ezen memorandumát gróf Tisza István elnök melegen támogatta. A nemzetközi tárgyalások alapján, Egyesületünk fokozottabban foglalkozott a prostitúció kérdésével. Egyénileg kutatott, kikérdezte az áldozatokat, hogy kinyomozza azoknak a lélekkúfároknak nevét, címét, akik üzletszerűen foglalkoznak kerítéssel, csábítással, s a bizonyítékok beigazolása esetén, a bűnvádi eljárás folyamatba tétele iránt a szükséges lépéseket megtegye. Már ugyanezen (1913) évben, e célkitűzés alapján, a „MELE” központi irodája: 161 esetben nyomozást, és 287 esetben környezettanulmányt végzett, s kerítés miatt feljelentett 12 nőt.

Ugyanekkor az Egyesület tárgyalást folytatott a főkapitánnyal, hogy az Erkölcserendészeti Osztályba könnyebb hivatali állásokra nőket alkalmazzon. A főkapitány ezen kérés teljesítését megígérte.

Az 1913. év közgyűlésén Prohászka Ottokár elnök, a következő szavakkal emelte ki a kormány megértését a „MELE” munkája iránt: „köszönettel tartozunk a magyar kormánynak, mely Egyesületünket felséges nagylelkűséggel istápolja, segíylezi, pártfogolja, és ezeket és ezeket költ reánk”. Ugyanakkor hangsúlyozta: „A nemzet élete, a faj tisztasága, a jog is, épp olyan reális érték, mint a föld, a haza. S addig, míg az emberi ösztönösség, a prostitúció, mint csúnya szenny, iszapos forrásokból fakad, a leánykereskedés gyökerét nem tudjuk elfojtani. Ahol nincs árú, ott nincs is vásár”. A „MELE” másik nagy elnöke, gróf Tisza István pedig ezekkel a szavakkal ítélte el a lélekkúfárokat: „A „MELE” célja: megakadályozni az emberi életet, boldogsággal, az emberi test és lélek épségeivel való kereskedést, csak idején ott legyen a segítség, mely a veszély karjaiból kiragadja ezeket a nőket! Az erkölcs nem jog, de az erkölcs mégis alapja mindennek, s a jog is arra van hivatva, hogy támogassa az erkölcsöt, s ezért a jog körzetébe, a törvény keretébe bele kell állítani mindazt, ami az erkölcsöt, a fajt, a nemzeti életet, a házasságot, és a nemzet fenntartását veszélyezteti.

1914-ben a világháború véres viharfergetege felkavarta ezeréves hagyományainkat, s ledöntötte az ország határait. A sorspróbás évek a magyar társadalom egyrészét cinikussá, kételkedővé, fásulttá és élvezethajszolóvá tette. Ebben a morálishan

megmétélyezett légkörben a „MELE”-nek fokozottabb kötelessége volt erkölcsvédelmi működése, és ezirányú munkájának intenzívebb kiterjesztése. Különösen éber figyelemmel kellett kísérsnie azokat a fiatal nőket, akiket balvégzetük arra a végzetes útra sodort, ahonnan a tisztességes életbe való visszatérés már igen nehéz. A háborús légkörben, s a hullámzó gazdasági viszonyok mellett, a leánykereskedőknek még több lehetőségük és terük nyílt alávaló üzelmekre. Olcsó volt az emberi élet, és olcsó a becsület!

A háború első évére eső közgyűlés, a „MELE” alelnökeivé a társadalom két értékes tagját: báró Kohner Adolfot és dr. Szász Károlyt választotta meg. Ugyanakkor a társadalom illusztris tagjaival kiegészítették az igazgatósági tagokat.

Ez évben az Egyesület a kereskedelemügyi miniszterhez beadványt intézett aziránt, hogy az 1911. évi XIX. törvénycikk 1. §-át egészítse ki azzal, hogy: „azon üzletekben, amelyekben élelmicikkeket fogyasztanak, s ahol nők szolgálnak fel, 24 éven aluli nők ne legyenek alkalmazhatók”. A kereskedelemügyi miniszter válaszában értesítette az Egyesületet, hogy az ipari üzemekben alkalmazott gyermekek és fiataikorú munkásnők munkaviszonyának szabályozásáról szóló törvényjavaslat előkészítés alatt van, melyet majd, az észrevételeinek közlése végett, átküld a „MELE”-nek. Ugyancsak ez évben kérte az Egyesület az igazságügyi minisztert, utasítsa a budapesti gyűjtőfogház és a márianosztrai intézet mellett berendezett javítóintézetek igazgatóságát, hogy az ideiglenesen szabadságolt növendékek nevét, lakását minden esetben közöljék a „MELE”-vel, hogy megelőzés és megóvás céljából ellenőrizhesse azokat, nem akarnak-e hivatásos prostituáltakká lenni. Ugyancsak ez évben fordult a „MELE” Budapest Székesfőváros Tanácsához azzal a kérelemmel, intézkedjék, hogy a Szent István kórház veneriás női osztályát a közvetlen hozzátartozókon, és a „MELE” missziós munkatársain kívül, más ne látogathassa. A Tanács helyt adott az Egyesület kérésének, s ezzel némileg megszűnt a veszély, hogy nyilvános házak, és találkahelyek tulajdonosai a leányokat betegségük tartama alatt meglátogassák, és esetleg erkölcstelen életre csábítsák. Ez évben kezdte meg a „MELE” rendszeres missziós kórházi látogatását, s erkölcsvédelmi szempontból foglalkozott a lábadozó beteg leányokkal olymódon, hogyha elhagyják a kórházat, munkát találhassanak, vagy visszamehessenek családjuk körébe, átmeneti Otthon-ában elhelyezhesse, illetve hazautazásukról gondoskodjék. Már a háborús évet megelőzően Budapest székesfőváros Árvaszéke megbízta Szakály Károly rendőrtisztet a „MELE” hivatalos gyámítisztségével, aki több éven át komoly szakértelemmel az árvák gondozásának szükségességéről meggyőződve, mély szociális érzéssel és igen szép eredménnyel végezte ezt a felelősségteljes

munkáját. (Lásd működésének eredményéről részletes beszámoló statisztikai jelentésünket.)

VIII. „Foglalkoztató műhely” és „Tisztviselők Otthonának felállítása.

A „MELE” egyik háborús eredetű intézménye volt a „*Foglalkoztató Műhely*”-e, ahol hivatásos és nem hivatásos varrónőknek katonai fehérművek varrásával rendes keresetet juttatott. A műhely berendezése igen sok gonddal járt! Varrógépeket, lákást, fűtést, az Egyesület adott, s a varrónők maguk vállalták a munkát. Csernoch János hercegprímás, értékelve ezen foglalkoztató műhely jelentőségét, közvetítette, hogy a műhely a Kassalik házban két helyiséget kaphasson e célra. Bárczy István dr. főpolgármester jóindulatából a foglalkoztató műhely varrónői a „Népszállóból” néhány fillérért rendes ebédet kaptak, s ezzel is segítve volt sorsukon. Később, a Haris család jóvoltából, a műhely a Haris-bazár 5. számú házba, háromszobás lakásba költözött, ahol zavartalanul, és igen szép eredménnyel dolgozhatott.

A „MELE” másik háborús eredetű intézménye a „*Tisztviselők Otthona*” volt (Bezerédy-u. 6. számú házban), az állást veszített nők, vagy olyanok számára, akiknek hozzátartozójuk a háborúba vonult, elesett, vagy bármilyen anyagi okokból tanulmányaikat nem folytathatták. Egyelőre 18-20 férőhelye volt ennek az otthonnak, melynek berendezését az igazságügyminiszter ajándékozta a „MELE”-nek. Ez az intézmény is áldásos munkát fejtett ki.

Az 1915. évi közgyűlésen, Prohászka Ottokár elnöki beszédében a következőket mondotta: „Az ember a leánykereskedelem elleni mozgalmat a maga nagyságában akkor látja, ha azokra a bajokra van tekintettel, amelyek ennek a fürtelemnek voltaképpeni forrásai, mindezeknek az üzemeknek a rugói.” „Aki a leánykereskedelem ellen logikusan küzdeni akar, annak elsősorban a prostitúció ellen, és a prostitúciónak mindenféle rendszabályozása ellen is küzdenie kell.” – „De ha logikusan akarunk a leánykereskedelem ellen küzdeni, nemcsak a kettős morállal kell felvinnünk a harcot. Van még egy kulturális, felséges eszményi tekintet: küzdenünk kell: *a nők degradálása ellen.*”

Ugyanezen közgyűlésen az elnök bejelentette a „MELE” alapszabályainak módosítását, melyet dr. Giesswein Sándor prelátus, az Egyesület alelnöke, Pekáry Ferenc, Latinovits Róza főtitkár, és dr. Vásárhelyi Lajos dolgoztak ki. Ezen a közgyűlésen Latinovits Róza főtitkár javasolta, hogy a közgyűlés mondjon köszönetet az Erkölcstudományról távozó dr. Hodossy Gedeonnak, aki mindig a legnagyobb megértéssel viseltetett az Egyesület működése iránt, s aki új miniszteriális hivatali beosztá-

sában is minden bizonnal továbbra is támogatni fogja a nőkereskedés és a prostituálódás elleni küzdelmet. A közgyűlés a javaslatot örömmel, egyhangúan magáévá tette.

A háború alatt nemcsak az erkölcstelenség lázrohamai gyöngítették a társadalom testét, de még egy végzetesebb csapás nehezedett rája: a veneriás betegségek száma ijesztően emelkedett, s ezért a „MELE” memorandumban kérte a belügyminisztert, hogy különösen a vidéken létesítsen a veneriás betegek részére mentől több kórházat. A belügyminiszter, felismerve ezen betegség feltűnő emelkedésében a nemzeti veszélyt, a hadtestparancsnokokkal együtt, hasznos intézkedéseket fogantatosított, és dr. Nékám Lajos tanár, kormánybiztost állította a veneriás betegség elleni küzdelem élére. Ugyanakkor dr. Fiodossy Gedeon, megválva az Erkölcsrendészetnél viselt állásától, kormánybiztoshelyettesi minőségben, megbízást kapott a kormánybiztos mellett való működésre.

Tekintettel a háború alatt teljesen meglazult erkölcsi viszonyokra, az Egyesület szükségesnek látta több gyárban, de legfőképpen a municiógyárakban dolgozó munkásnők megfigyelését, mely működését a legnagyobb körültekintéssel végezte. A háború második évében a „MELE” felhívta a „Patronage Egyesületek Országos Szövetségé”-t, a „Katholikus Háziasszonyok Országos Szövetségéit, és a „Katholikus Nőszövetség”-et, hasanak oda a vidéki szervezeteiknél, hogy a fiatalkorú nők lehetőleg ne jöjjenek munkakeresés céljából Budapestre, mert nehezek a viszonyok, a megélhetés is mind rosszabbra fordul, így tehát mind több erkölcsi kísértéseknek vannak kitéve a fiatal vidéki, tapasztalatlan leányok.

A nemzetközi nőszövetségek által Rómában 1915. évben tartott kongresszus legfőbb programmpontja volt az a kívánság, hogy „a kormányokkal szerződésben levő hajóstársaságok köteleztesenek felügyelőnők alkalmaztatására a hajóúton, s ezeknek a felügyelőnőknek kötelessége legyen a nőkereskedés számainak megfigyelése s megakadályozása.” Ezen a kongresszuson a „MELE”-t több tag képviselte. A kongresszus ismételten javasolta, hogy minden állam delegáltja hasson oda, hogy kormánya a nyilvános házakat zárassa be.

IX. A pornográfia elleni küzdelem.

A „MELE” nem akart a „quieta non movere” hibájába esni, tudva azt, hogy a munkában való megállás már sorvadási jelenség, s ezért arra törekedett, hogy a közvélemény sohase csatlódjék az Egyesület munkájának komoly tervszerűségében. Azért kiszélesítette munkakörét, s programjába felvette a pornográfia elleni küzdelmet is. Párizsban 1910. évben, az „obscén tárgyak terjesztése ellen” hivatalos konferenciát tartottak

ugyanakkor volt a fehér rabszolgakereskedés ellen tartott II. nemzetközi kongresszus is. A kongresszus javaslatában rámutatott arra a nagy erkölcsi veszélyre, mely az obscén tárgyak terjesztésével jár, s melynek mételyző hatása a nőkereskedés működését is alátámasztja. A háborús lelki állapot a szennyirodalmat aggasztóan kifejlesztette, s Magyarország – sajnos – ebben vezető szerepre jutott. Németország kinyomozta a magyar kiadók névsorát, ezeket indexre tette, s megtagadta tőlük Németországba a postai szállítási jogot, sőt az államügyészségnek adta át az ügyet. Ugyanakkor a „Magyar Kálvin Szövetség” felhívta a „MELE” figyelmét a pornografikus sajtóra és felkérte, hogy az Egyesület is csatlakozzék a kereskedelmi miniszterhez intézendő felterjesztéséhez, amelyben kéri, hogy a kivételes hatalom alapján tiltsa el a szennylapok árusítását, elsősorban a pályaudvarokon. A „MELE” örömmel csatlakozott e memorandum aláírásához, mert a pornográfia elleni küzdelemben teljesen fedte saját intencióit.

Az 1916-iki közgyűlésünkön Prohászka Ottokár elnök a következőket mondta: „Mi leányokkal kereskedelmet üzni nem engedünk, mi ezt a kereskedelmet elvben és gyakorlatban üldözzük, mi ezt a kereskedelmet megbélyegezzük, minket a mi törekvéseinkben mások egyéniségének tisztelete vezet, minket ebben a felfogásban mások szabadságának értékelése irányít, mi azt akarjuk, hogy, akik ártatlanok, vagy akik nem orientáltak, azok ne kerüljenek mások hálójába, mi azt akarjuk, hogy ha a vadnak nem szabad tört állítani, akkor az embert se legyen szabad törbe ejteni. Ez a mi elsőrangú, etikai és címszerinti állásfoglalásunk.”

Ezen a közgyűlésen az elnök a két megüresedett alelnöki tisztségre dr. Nékám Lajos kormánybiztost és Lukács György v. b. 1.1. ajánlotta. A közgyűlés lelkes örömmel iktatta be az alelnöki tisztségbe társadalmunk e két kiválóságát.

A „Magdolna Otthon” agilis igazgatónője ezévbén egészséges újítást vezetett be: a beutalt leányokat kerti munkára tanította be, s ezt a keresetet azok felruházkodására fordította. Másásra, vasalásra is tanította az Otthon vezetősége védenecit. Voltak olyanok a beutaltak között, akik írni-olvasni sem tudtak, ezeket az Otthonban a betűvetésre is kioktattatták.

Nemzetközi munkájában két kiváló munkatársát veszítette el ezévbén a „MELE”: Wagner J.-t, a „Német Nemzeti Bizottság”-, és Béranger senatort, a „Francia Nemzeti Bizottság” egykori vezetőjét. Utóbbi Magyarországon is járt, és Egyesületünket meglátogatta. Az ő érdeme az 1910. V. 4.-iki párizsi nemzetközi megállapodás: „a fajtalan közlemények forgalmának elnyomására”, melyet Magyarországon az 1912:L. t. c-be iktattak.

A háborús idők nehézségei nem tudtak megbénítani a

„MELE” produktív munkáját, inkább a fokozott teendők nagyobb erő kifejtésére sarkalták. Az 1917-ben a „Nemzetvédő Szövetségnek” a nemibetegségek leküzdése céljából tartott törvényelőkészítő értekezletén résztvett. Ez a Szövetség a nyilvános házak bezárásának kérdésével is foglalkozott, melyhez az Egyesület kiküldöttje hozzászólt, s javaslatait betervezte. Egyben bejelentette ezen értekezleten, hogy bár nem tud érintkezni a külföldi „nemzeti bizottságokkal” a megrosszabbodott háborús közlekedési viszonyok miatt, de mégis sikerült a semleges államokkal való levelezés útján megtudnia, hogy San Franciscóban, és az angol indiai gyarmatokon a nyilvános házakat már rendeletileg bezárták. A „Nemzetvédő Szövetség”, értékelve a „MELE” működését, ezen ülésén kimondta, hogy a nőkereskedés sikeres elnyomása érdekében igazságos törvényeket kell hozni, s azoknak szigorú keresztülviteléről gondoskodni, mert ezzel lehet legjobban a prostitúciót visszafejleszteni, jól tudva, hogy ennek terjedése a nemzet testi-lelki egészségének aláásója. lecsökkenti a házassági kedvet, a fiatalságot a tiszta házasságra képtelenné teszi, s végül megmételjezi az egész társadalom erkölcsi felfogását.

A háború második felében, e vérzivataros időben, 1917-1918, és 1919 években, az Egyesület nem tarthatott közgyűlést, a nehéz körülmények tevékenysége kiterjesztésében gátolták, s ezért kénytelen volt munkájának irányát a háborús viszonyokhoz alkalmazni. Törvényjavaslatok, rendeletek kisürgetésére nem volt alkalmas ez a forró, bizonytalan idő. Lángban állt a civilizált világ, a háború fűriái felzaklatták a társadalom életét, nyugalomát, biztonságát. A „MELE” is súlyosan érezte az élet csapásait, midőn a kikerülhetetlen sors végzése folytán egyik főoszlopa, gróf Tisza István, a magyar közélet hatalmas tölgyfája villámszerű váratlansággal dőlt ki. A nagy elnök mártírhálálával pótolhatatlan veszteség érte az Egyesületet. A sors rendelése előtt azonban fejet kellett hajtani, s arra törekedni még éberebb figyelemmel, hogy a „MELE” munkájának zökkenés nélküli folytatását biztosítsa, s minden gátló akadályon keresztül átsegítse. A gyalázatos orgyilkos kéz által megfosztva vezérétől, gróf Tisza Istvántól, a „MELE” árván maradt társelnöki tisztségét többé nem is töltötték be. Az Egyesület hajója azonban nem maradt kormányos nélkül, Prohászka Ottokár biztos, erős keze megfogta a kormányrudat, s ezzel több teher nehezedett vállaira. Prohászka Ottokár beszédeiben többször reámutatott arra, hogy az élet nem úri-kedvtelés, de komoly kötelesség önmagunkkal és másokkal szemben, s ezért, elnöktársától megfosztva, még fokozottabb buzgalommal irányította hűséges munkatársával, Latinovits Róza főtítkárral, a „MELE” ügyeit. Az Egyesületet belső életében is válságok gyötörték, mert elbíráhatatlan zaklatásoknak volt kitéve, különösen a kommün

uralma alatt, gróf Tisza Istvánnal való bensőséges kapcsolata miatt. Igen sok értékes okmány, levél, stb. kallódott el, főként az olyanok, melyek valamely összefüggésben állottak gróf Tisza István nevével, vagy amelyeken az ő neve díszlett.

A politikailag és gazdaságilag zavaros éveken keresztül-vergődvén, az Egyesület helyzete, – végre az 1920. év második felében valamivel könnyebb lett! Megfosztva egyik elnökétől, és magas erkölcsi támogatójától, még anyagi veszteségekkel is számolnia kellett. De azért nem maradhatott vissza működésében. Az Egyesület élni akart, és tudott ideális céljaiért, mert elnökeinek sugárzó szelleme örködtött fölötte, s így munkájának vérkeringése a háborús és forradalmi idők lezárásával halk, de egészséges ritmusban újból elindult s mind jobban erősödött. A remény nekifeszített vitorláival, rendületlenül igyekezett előbbre haladni kötelességének útján. Törhetetlen hittel, és a jobb jövő reményében ment kítűzött célja felé, új lehetőségeket keresve növédelmi és erkölcsvédelmi feladatainak fokozottabb kifejlesztésére.

X. Inspekciós szolgálat a „Toloncház”-ban.

1920 november 17.-én a Toloncház vezetője: dr. Nagy Károly főkapitányhelyettes, a „MELE” hűséges, kiváló igazgatósági tagja, az elnökség felkérésére a legnagyobb megértéssel és készségesen igazolványt állított ki, amelynek alapján az Egyesület kiküldöttje, Göttl Mária, rendszeres inspekciós szolgálatot tartott a toloncházba beutalt nők megsegítésére. Egyesületünk ezen munkájának igen nagy áldását élvezték az oda beutalt nők, akiknek levelezését, a családjukkal való kapcsolatot, stb. Egyesületünk mind elintézte, és hosszú éveken át sokezerre ment azon levelek, intézkedések, utánjárások, környezettanulmányok száma, melyekkel megsegítette a Toloncház női lakóit.

Az 1920. év végén a „MELE” működésében újabb eredményeket könyvelhetett el: kilenc vidéki „Fiatalkorúak Felügyelő Hatósága”, melyből hat megszállott területen volt, átiratban értesítette – hivatkozva az Egyesület régebben tett felkérésére, – hogy városaikban a hatóságokhoz beosztott női munkatársakat inspekciós szolgálattételre osztották be a fiatalkorú nők fokozottabb erkölcsi megvédése érdekében. A kommün alatt sok anyagi gondja volt a „Magdolna Otthon”-nak, ezzel a „MELE” anyagi teherbíró képessége, mely alapja minden konstruktív munkának, erősen próbára volt téve. Bár a miniszterelnök pénzzel, Flederus holland konzul élelemmel és ruhaneművel, Pedlow amerikai kapitány élelemmel és ruhafélékkel segítette az Otthon védenőit, mégis annak a háború utáni zavartalan továbbműködését, legfőképpen az Otthon igazgatónőjének erős keze, körültekintő gondoskodása, és kiváló ügyessége tudta biztosítani.

Nagy fegyelmet kellett tartani a beutaltak között, a háború utáni erkölcsi züllöttségben. A forrongó időkben teljesen selejtes emberanyag került az Otthonba, s ezekből gyakorlott érzékel kellett kiválogatni az erkölcsileg megmenthetőket. A szoros értelmében küzdeni kellett az Otthon további fenntartásáért, de a vezetónő állta a harcot, s töretlen energiával legyőzte az erkölcsi és anyagi nehézségeket.

A háború végén a „MELE” két intézménye, ú. m. a „Foglalkoztató Műhely”, valamint a „Tisztviselőnők Otthona” megszűnt, mert a körülmények változásával feleslegesnek bizonyultak, s fenntartásukra már nem is volt anyagi fedezete.

A külföldi hasonló irányú egyesületekkel, a „MELE” lassú ütemben ugyan, de végre mégis megindíthatta a kooperációs munkáját. Ezirányú első lépése volt, hogy kapcsolatot keresett a németországi „Hilfskomitee für Ausländer”-rel. A háború alatt, és végén, sok magyar leányt vittek magukkal a külföldi katonák, gondoskodni kellett tehát, bizonytalan sorsukra való tekintettel, ezek hazahozataláról. Ezért a „MELE” e német szövetségen kívül még kapcsolatot keresett a külügyminisztériummal, s az antantmisszióval, hogy a külföldre vitt nők sorsáról gondoskodás történjék. Ez az utánjárás igen szép eredménnyel is járt.

Az 1920. évi közgyűlésünkön, Prohászka Ottokár tartotta az elnöki beszédet, melyben a következőket mondotta: „Az erkölcstelenség sara, a rothadás sara olyan dolgok, melyekre, ha az ember gondol, betege lesz. Mi mindnyájan betegek vagyunk ennek a rettenetes időjárásnak és az eszmények csúffátévéésének, fia valamikor, hát most hangoztatni kell újra, azt a vezető gondolatot, melyet máskor is kifejeztem, t. i. hogy a leánykereskedés elleni Egyesület nemcsak jogi állásponton áll, amikor az emberkereskedés ellen szervezkedik, nemcsak az igazsággal bíbelődik, hanem törődik azzal, ami oka és gyökere mindennek, annak is, hogy leánykereskedelem pusztít a világban. Leánykereskedelem azért van, mert komisz világ van, mert nincs erkölcsi színvonal, mert az erkölcs csak fogalom, nem értelem, inkább csak evangélium. Nem lehet következetesen haladni addig, míg az ember a kígyófészket kiemelni nem akarja, amíg az ember nem törődik a virulens bacillusfészekkel, amely a közromlottság.”

A főtitkárnő bejelentette dr. Flodossy Gedeon igazgatósági tagnak m. kir. egészségügyi felügyelővé való kineveztetését, melyet a közgyűlés osztatlan örömmel fogadott. Ezen a gyűlésen dr. Hodossy Gedeon a következő javaslatot nyújtotta be: „mondja ki a közgyűlés, hogy minden rendelkezésére álló eszközzel közre fog működni abban, hogy az erkölcstelen táncfajok kiküszöböltessenek a magyar társadalom életéből, s ezért hívja fel a „MELE” a társadalom illetékes tényezőit, egyesületeket



A „Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen” „Magdolna és Életvédelmi Otthon”-ú. Kertszéket.

stb., hogy valamennyien emeljék fel tiltó szavukat az erkölcsrontó táncok ellen.” A közgyűlés ezt az időszerű javaslatot egyhangúlag elfogadta. 1920. év őszén a „MELE” rendezésében Prohászka Ottokár a „hitetlenség az erkölcsi hanyatlás okozója” címen, Rosenberg Augustza igazgatósági tag, „a prostitúcióról, és az alkoholizmus-ról, mint az erkölcstelenség főokairól”, és végül dr. Sebestyén református teológiai tanár „a szexszuális idealizmus jelentőségéről” tartottak nagyszerű előadásokat.

Az Erkölcsrendészeten a „MELE”-nek a háború után még szélesebb munkaköre nyílt. E hatóság vezetője, Schaffer Jenő rendőrfőtanácsos már az 1911. év óta, végtelen megértéssel támogatta az Egyesület szociális munkálkodását, s meleg szívvvel, jótanácsokkal, útbaigazítással alít mindenkor az Egyesület mellé, és széleskörű szaktudása, a nemzetközi ügyekben szinte páratlan tájékozottsága, értékes külföldi összeköttetései, mindig rendelkezésére állottak az Egyesületnek.

Ezévben felhívta Egyesületünk a leányiskolák vezetőinek figyelmét „az erkölcsi hanyatlás forrásaira, és főleg a gyámreform sürgősségére, illetve a női gyámsági tisztség felállításának rendkívüli szükségességére.” Ugyanakkor felszólítást intézett az anyákhoz kötelességeik fokozottabb teljesítésére, mint akik „felelősek leányaik testi-lelki épségéért, mert a nőnek, az anyának hivatása, hogy kivezesse az emberiséget abból a cinikus gondolkodásból, mely gályarabot csinál belőle, és testével együtt a lelkét is áruba bocsátja.”

A „MELE” ezévben ismételtén kérte a belügyminisztert a nyilvános házak bezárására, de addig is, míg ez megtörténhetik, kérte az erre vonatkozó miniszteri rendelet módosítását olyképpen, hogy a 20 éven aluli nőknek tiltsa el a nyilvános házakba való felvételét.

1921-ben Genfben hivatalos diplomáciai konferenciát tartottak a Nemzetek Szövetségének meghívására, és az „Egyezségokmány” 23. cikkének c) pontja alapján megszövegezték „a nőkkel és gyermekekkel üzött kereskedés elnyomására vonatkozó nemzetközi egyezményt”, mely Genfben 1921. IX. 30-án kelt. Ezt az egyezményt az 1925:XIX. t. c. a magyar törvények közé iktatta. A 14 pontból álló javaslatot, amely az 1904. és 1910. évi megállapodások kiegészítője, a konferencia elfogadta. Az 1904. évi megállapodást az 1912. XLIX. t. c.-el és az 1910. évi egyezményt az 1912:LXII. becikkelyező t. c.-el a leánykereskedés elnyomása tárgyában a magyar törvények közé iktatták. Ezen a konferencián a nemzeti bizottságok egyöntetű megjelöléséről is döntöttek, s ennek megfelelően a Magyar Nemzeti Bizottság nemzetközi címe: „Comité National Hongrois Contre la Traite des Femmes et des Enfants” lett. Kimondták azt is, – amit eddig figyelmen kívül hagytak, – hogy nemcsak a fehér, de a színes nő erkölcsi megvédéséért is fognak küzdeni. A

javaslat 14. pontja a „MELE” szempontjából a legérdekesebb volt, mert a nő-, és gyermekkereskedés meggátlására bizonyos különleges intézkedésekről gondoskodik. A konferencia intézkedett ugyanis a kivándorló nő védelméről a vasúti-, és hajóúton, az elindulás előtt, s az egész utazás tartama alatt, és végül a megérkezés helyén. A konferencia a nő-, és gyermekkereskedés ellen hozott egyezmények ügyét Dame Rachel Crowdy főtitk'árnőre bízta. Említésreméltó, hogy az újonnan megválasztott főtitk'árnő estélyen először ültek közös fehérasztal mellett az azelőtt háborúban álló nemzetek képviselői.

Egyesületünk ezévben értesült nemzetközi kapcsolatai révén, hogy azidőben a nőkereskedés feltűnően megélénkült, különösen Délamerika felé, s azt is sikerült megtudnia, hogy ezen áldozatok között több magyar leány szerepel, s azért bővebb értesülések beszerzése iránt sürgős intézkedéseket tett. Ez évben kérte az Egyesület a belügyminisztert, hivatkozva az 1908. évi 36. törvénycikkre, hogy a „kerítést” vétséggé, illetve „bűntényé” minősítse, különösen akkor, ha a nőt leendő elhelyezése címén nyilvános házakba szállítják.

XI. Kapcsolat a „Ki- és Visszavándorlókat Védő Irodá-”val.

A külfölddel való újabb együttműködés.

Az 1922. évi közgyűlésen Ortutai Tiszti Lajos, a következő határozati javaslatot nyújtotta be: „Tekintettel arra, hogy mily nagyfontosságú működést fejt ki a pályaudvari misszió, kapcsolatot keresendő a „Magyar Ki-, és Visszavándorlókat Védő Irodával”, hogy az legyen misszióink segítségére, s ebbe a felveendő kapcsolatba bevonandó a „Katholikus Háziasszonyok Országos Szövetsége” is. Kívánatos volna, hogy a Kivándorlási Irodának a pályaudvari várótermében működő kirendeltsége a helyiséget a pályaudvari misszióval megossza.” A közgyűlés a javaslatot elfogadta. A Kivándorlási Iroda ez évben meghívta az Egyesületet, hogy vegyen részt a ki-, és visszavándorlás kérdésének tárgyalásában. A „MELE” örömmel tett eleget a megtisztelő meghívásnak, és az ülésen javaslatot terjesztett be a fiatal nők útlevélkiadásának ellenőrzésére. Egyidejűleg az amerikai magyar konzulátusságokhoz is azzal a kérelemmel fordult, hogy kísérik figyelemmel a magyar kivándorló nők ottani sorsát.

Az 1923. évben a „MELE” megkezdte inspekciós szolgálatát a „Magyar Ki-, és Visszavándorlókat Védő Irodában”, melynek vezetője Pichler Lajos osztálytanácsos, majd 1924 óta utódja, Szieber Ferenc főtanácsos, a legnagyobb jóindulattal támogatták a „MELE” ottani működését. Missziós munkatársunk minden kivándorló nő személyi adatain kívül, felvette az utazás célját, a hajótársaság és hajó nevét, a nő családi körülményeit, a külföldi hozzátartozók címét, s minden egyéb szükséges adatot.

Ezek birtokában, levélben azonnal értesítette a hasonló irányú amerikai egyesületeket, hogy mikor, mely hajóval érkeznek meg a magyar kivándorlónők, s egyben felkérte őket, hogy addig, míg utazásuk céljához el nem jutnak, otthonukban szeretettel gondozzák a szegény kivándorló nőket, akik ismeretlen világ-részbe kerülve, annak nyelvét nem ismerve, sokféle kísértésnek vannak kitéve. Az amerikai tanulmányútról visszatért Pichler Lajos miniszteri osztálytanácsos értesítette a „MELE”-t, hogy személyesen győződött meg arról, hogy az „Amerikai Magyar Népszava” külön mellékleten, melynek címe: „szerelmi arcképcsarnok”, fiatal leányok fényképeit közli megfelelő szöveggel. Sok magyar leány ez ajánló hirdetés alapján erkölcsi fertőbe került. Pichler Lajos tanácsos gazdag emberismeretével, gyakorlottságával és meleg szívével azonnal átértézte ennek az újsághirdetésnek erkölcsi veszélyét, és intézkedése alapján, abban az időben a hatóság eltiltotta ennek a magyar nyelven szerkesztett amerikai lapnak Magyarországra való szállítását.

„A mi Egyesületünk, ha szimbolikusan nézem, és programját tekintem, mindenesetre nagy, a társadalmi akciója csekély, a munkája azonban óriási a kicsi keretek között, melyet a nőkereskedés ellen folytat. Lehetséges, hogy Krisztus születése után tizenkilencszáz év múlva, valóságos rabszolgaság létezzék, s rabszolgafelhajtók és rabszolgakereskedők legyenek!? Nem az arabokra és négerekre gondolok, hanem azokra a fehér rabszolgakereskedőkre, akik a művelt világban élnek. Egyesületünk a jog trambulinjáról veszi a lendületet, midőn küzd a leánykereskedés ellen. De ez a jog nem állhat meg ethika nélkül, s erejét az ethosból meríti. A jogra diktál az ethos, és az az a felső fórum, melyhez felebbeznünk kell.” Ezekkel a szavakkal nyitotta meg az 1923. évi közgyűlést Prohászka Ottokár elnök.

A főtitkár a közgyűlésen örömmel jelentette, hogy Budapesten, hála az Erkölcsrendészet kiváló vezetője, Schäffer Jenő rendőrfőtanácsos szociális érzésének, s nagy energiájának, apad a nyilvános házak száma, sajnos azonban a vidéken e tekintetben nem javult a helyzet. Mivel bebizonyított tény, hogy a nyilvános házakban történik a legtöbb veneriás fertőzés, a „MELE” újból hangsúlyozta a belügyminiszterhez intézett ez irányú beadványában, hogy egyik elhárítója lenne ennek a nemzeti veszedelemnek a nyilvános házak bezárása, melyet már tíz éve sürget.

Az 1923.-iki közgyűlés, dr. Hodossy Gedeon miniszteri tanácsost, és Schäffer Jenő rendőrtanácsost a közben megüresedett alelnöki tisztségre lelkes örömmel egyhangúlag, megválasztotta.

A „Nemzetek Szövetségének Tanácsá”-nál a közgyűlés által alakított 5. Bizottság foglalkozik a nőkérdés és pornográfia

elnyomásával. Ezenkívül működik Genfben egy „Commission consultative pour la protection de l'enfance et de la jeunesse”. Ez egy állandó tanácskozó bizottság, melynek két osztálya van; a) „Comité pour la répression de la traite des femmes et des enfants”, es b) „Comité de la protection de l'enfance”. Ezek a bizottságok foglalkoznak a pornográfiával is, és belevonják munkájukba a nemzetközi társadalmi szervezeteket. A Nemzetek Szövetsége Tanácsának V. Bizottsága 1923-ban tartotta első ülését Genfben, amelyen 31 állam volt képviselve. A „Nemzeti Bizottságokat az „International Bureau” főtitkára, mint az V. Bizottság tagja, képviselte. Ezen a konferencián több javaslatot terjesztettek be, különösen a kivándorló nők és gyermekek védelme tárgyában. Az V. Bizottság javaslatot tett, amely szerint felkérjük a tagállamok kormányait, hogy évente küldjék be a nő- és gyermekkereskedésre vonatkozó jelentéseiket, feltüntetve az egyes eseteket, s azok elintézési módját. Javaslatot nyújtott be továbbá a kivándorló és visszavándorló nők, és gyermekek érdekében a „Bureau International du Travail”-al kooperálva a következőkről:

- a) utasnők és gyermekek védelmére elindulásakor,
- b) az utasnők és gyermekek védelmére az utazás tartama alatt és a megérkezés helyén,
- c) megérkezéskor megfelelő átmeneti otthonokról való gondoskodás, amíg a kivándorló nő- és gyermek utazási céljára érkezik.

Mme Dr. Pauline Luisi tanácsstag javaslata szerint a nőkereskedés veszélyeire való tekintettel a kivándorlónők 2 csoportba osztassanak be, eltérőleg az előbbi megállapodások 3 csoportjától, vagyis a 15-25, és 25-55 éves korig terjedő csoportokra. Ezen a konferencián javaslatot terjesztettek be arra nézve is, hogy „az egyes államokban külföldi nők a nyilvános házakba fel nem fogadhatók.” Az International Bureau jelentése szerint, a szerződő országok jóváhagyták a külföldieknek nyilvános házakba való befogadásának tilalmára vonatkozó javaslatot, s csak a francia delegátus jelentette ki, hogy „a nyilvános házak, és a reglementáció kérdése nem tartozik a Nemzetek Szövetségéhez, mert ez minden állam belügye”. Az angol állam megbízottja javasolta, hogy a „Nemzetek Szövetsége” vegye tárgyalás alá az 1910. évi megállapodást a pornográfia elnyomásáról. Ennek értelmében az V. Bizottság felhívta a szerződő államokat, hogy a pornográfiára vonatkozó határozatokat hajtsa végre, s egyben egy erre vonatkozó kérdőívet küldött szét a szerződő államoknak. Ezt a kérdőívet a „MELE” közvetítette a kormányhoz. Arra a kérdésre, hogy terjed-e Magyarországon a pornográfia, s ha igen, ez nemzeti, vagy nemzetközi-e, a magyar igazságügyminiszter válaszában kijelentette, hogy marasztaló

ítélet e címen nem volt, mert a törvénykönyvben a „fajtalan” kitétel szerepel, s ez nem fedi eléggé a bűncselekmény kritériumát. Erre a „MELE” azt kérte az igazságügyi minisztertől, hogy változtassa meg a „fajtalan” kitétel, „jóerkölcsökbe ütköző” kifejezésre. A genfi Bizottság átirata értelmében a „MELE” még fokozottabb éberséggel figyelte a szennyirodalom és pornografikus képek stb. terjesztőit, és megfelelő alapon, több ez irányú feljelentést tett az illetékes hatóságnál.

Londonban, az International Bureau, 1923. évben kongresszust előkészítő konferenciát rendezett, melynek tárgysorozatából a „MELE”-t a „fajtalan közlemények” kérdése érdekelte leginkább. A pornográfiára vonatkozólag javaslatot tettek egy nemzetközi egyezményre, mely szerint: „obscén tárgyak gyártása, büntetendő cselekmény”.

A konferencia határozata alapján az „international Bureau for the Suppression of Traffic in Women and Children” a különböző államokban megszervezett „Nemzeti Bizottságok”-at felkérte, hogy delegáltakat küldjön minden konferenciára, melyet a nő- és gyermekkereskedés ellen tartott nemzetközi kongresszus tárgysorozatának megállapítása céljából egybehívnak, hogy minden felmerült közös érdekű kérdésben tanácskozást folytathassanak. E felhívás értelmében a „MELE” felkérte londoni külképviseletünk útján Gineverné Győry Ilonát e képviselőre, s addig míg ő ezt átveszi, megbízta a „Vigilance Association” ügyvezetőjét, hogy képviselje Magyarországot ezeken a konferenciákon. Ezen a konferencián az egyes szerződő országok kiküldöttei jelentették a nemzetközi egyezmények kormányai által való ratifikálását. Svájci ügyvivőnk a magyar kormány jóváhagyását az egyezményen ideiglenesen aláírta.

Ezévben a „MELE” a kivándorlónők érdekében még szorosabb kapcsolatot keresett a newyorki „Travellers Aid Society”-vel, melyet Magyarországon képviselt, s melynek segítségétől sokat várt az Amerikába emigrált magyar leányok érdekében.

1923. év március havában kezdte meg a „MELE” önálló pályaudvari missziós működését, melyhez az állam 12 tanerőt adott segítségül. (Erről a munkáról a következő cikkünk számol be.)

Ezévben veszítette el a „MELE” egyik kitűnő nemzetközi munkatársát, Mr. W. A. Coote-t, az angol „Vigilance Association” titkárát, az „International Bureau” fáradhatatlan ügyvezetőjét.

„Az emberi kultúra egy hidrát termelt ki, mely hidra fejeit nyújtogatva szedi áldozatait” – ezekkel a szavakkal nyitotta meg az 1924. évi közgyűlést Prohászka Ottokár. „Az ember saját embertársait áldozza fel szenvedélyeinek. Mi kultúrnépek megbotránkozunk a vademberek rabszolgakereskedésén, s ez nálunk is divatozik, és ez az igazi destrukció, a legszentebb em-

béri jogok lábbaltiprása. Magyarország is kiveszi részét a nemzetközi mozgalomból, mely küzd ez ellen. A közvélemény az, mely ha a megfelelő ethikai magasságot eléri és emberi érzése erre helyezkedik, megszünteti a rabszolga-kereskedést. Hálás köszönet a belügyi kormánynak a támogatásért, s különösen dr. Tomcsányi Kálmán miniszteri tanácsos úrnak, a kultuszminiszteriumnak, Szűcs István, és Rottenbiller Fülöp dr. államtitkár uraknak.”

Az 1924. évi gráci VI-ik nemzetközi kongresszuson a nő- és gyermekkereskedés ellen, 24 állam képviseltette magát, még Szovjetország és Kína is küldött delegáltat. Kairóból egy pasa jött el a feleségével, s az összes üléseken résztvett. Magyarországot Schäffer Jenő rendőrfőtanácsos, és a „MELE”-t elnöke, Prohászka Ottokár képviselte. Rainisch osztrák köztársasági elnök Grácba utazott, hogy fogadja az államok delegáltjait. Ezen a kongresszuson külön üdvözlötték az elnöki székben Prohászka Ottokár püspököt, mint a „MELE” elnökét, többször idéztek beszédeiből, s kifejtették, hogy a háború után annyira megtépázott Csonkamagyarországon mily nagy szellemi és erkölcsi erőforrások vannak, s ezzel egyben kidomborították a „MELE” jelentős nemzetközi munkáját. Ezen a kongresszuson a „MELE” elnöke reámutatott az „általános erkölcsi dakadenciára, mely a vallási élet gyökereinek bénulása”, mert „a vallás megingathatatlanul fennáll, ellenben az általános közszellem bomlása, a lankadság, mely a hitélethez hűtlen, s a materializmus karjaiba veti magát, az élvezetek bálványja előtt térdet hajt, s lassan a nemzet erkölcsét csődbe juttatja. Prohászka Ottokár felkérte a gráci kongresszust „a nyilvános házak rendszere, s a prostitúció ellen a leghathatósabb küzdelem folytatására”. A kongresszus egyik főpontja volt a fajtalan közlemények elleni küzdelem. Az International Bureau felhívta a kongresszus figyelmét az 1910. évi párizsi kongresszuson hozott pornográfia elleni nemzetközi egyezményre, és felszólította bizottságok delegáltjait, hogy kormányaiknál sürgessék ki az 1923. évi, a „szeméremértő közlemények forgalmának, és a velük való üzérkedés elnyomására”-ra vonatkozó genfi egyezmény ratifikálását, amelynek becikkelyező törvénye 1929:VII. t. c. A Nemzeti Bizottságok kötelezettséget vállaltak arra, hogy a legnagyobb gondossággal figyelik meg az obscén tárgyak terjesztését. E munka támogatására szolgál a „Postai Union” 41.-ik cikke, mely szerint „tilos az obscén tárgyak postai szállítása, s melyek nem küldhetők vissza, de megsemmisítendőek”. A kongresszusra nagy hatást tett, hogy a holland megbízott 18 millió katolikus nő megbízásából kérte a pornográfia elleni küzdelem kérdésének tárgyalását. A gráci kongresszuson Egyesületünk a következő javaslatot nyújtotta be: „tekintettel arra, hogy a nők alkalmaztatása az alkoholos italokat kiszolgáló üzemeknél a

prostitúciót elősegíti, nemzetközi megállapodással tiltsák el a nők alkalmaztatását ezen helyiségekben. Továbbá, hogy a szállodákban kiszolgálásra, alkalmazott nők korhatára 40 évben állapíttassák meg.”

Prohászka Ottokár az 1926. évi közgyűlésen a következő szavakkal emlékezett meg az Egyesület működéséről: „Egy nagy mocsár között vagyunk, s mindinkább sülyed a láb a mocsárba, de nemcsak a láb, hanem utána a törzs és a lábön át az egész test. A szkeptikus világ hangulatát sokban befolyásolni nem tudja Egyesületünk. Amikor az emberi jogok szempontjából nézzük a mai helyzetet, a leányok rabszolgasorsba juttatását, és az egész közélet letörését s a mocsárba való le-sülyesztését, akkor tudjuk, hogy szent missziót teljesítünk, mi-kor néhányat ki akarunk emelni a mocsárból, és a mocsár ter-jedését meggátolni igyekszünk. Igaz hálával kell fogadnunk a magyar kormányának, illetőleg Dr. Scitovszky Béla belügymi-niszter úrnak azt a nagy megértését, azt a finom erkölcsi érzé-sét, amellyel az Egyesületünket támogatja.” Prohászka elnöki beszédének végén, az Egyesület azévi halottjairól emlékezett meg, Pekáry Ferenc ny. miniszteri tanácsos, dr. Vásárhelyi La-jos pénztárnok és Percell Ferencről, a magyar élet e kitűnősé-geiről. Dr. Scitovszky Béla belügyminiszter megbízásából, dr. Tomcsányi Kálmán miniszteri tanácsos, az Erkölcsrendészeti Központi Hatóság ügyosztályának főnöke, meghatott, meleg szavakkal üdvözölte Prohászka Ottokárt 20 éves püspöki mű-ködése alkalmából. Ugyancsak ezen az ülésen dr. Tomcsányi Kálmán miniszteri tanácsos ismertette az 1925. évben Párizsban tartott „Union International Contre le Péril Vénérien” kongresszus lefolyását, melyen Magyarországot dr. Győry Tibor miniszteri tanácsossal együtt képviselte. Ezen a kongresszuson a nyilvános házak propaganda tevékenységét is tárgyalták, és a kongresszus döntése szerint az összes államokat az engedé-lyezett prostitúció megszüntetésére vonatkozó intézkedésekre felhívják.

A közgyűlés végén dr. Láng János országgyűlési képviselő javaslatot nyújtott be az erkölcstelen táncok tárgyában. Erre a javaslatra dr. Tomcsányi Kálmán miniszteri tanácsos válaszolt, és reámutatott arra, hogy a belügyminiszter már az elmúlt év-ben a táncra vonatkozó szabályokat megváltoztatta, s a taná-roknak a táncengedélyt is a táncszabályokhoz kötötte, és visz-szaélés esetére megígérte a szigorú vizsgálatot. A közgyűlés végén dr. Szundy Károly igazgatósági tag a „küzdelem módo-zatai a pornográfia ellen” tartott nagyszerű előadást.

A „MELE” ez évben sürgette, és a belügyminiszter 1927-ben a 181.682. számú rendelettel megszorította a 12-40 éves nőknél az útlevelek kiadásának feltételeit, Keletre és Délameri-kába, akként, hogy igazolandó ilyen esetekben az alkalmaz-

tató egyén vagy társaság tisztességes volta, és a munkabér biztosítása. Ez évben a nemzetközi abolíciós szövetség is fokozottabb tevékenységet fejtett ki eszméinek terjesztése körül, különösen a Balkánon, bár ez a fáradtsága akkor még hiábavaló volt. A nyugati államokban több város, mint Genf, Strassburg, stb. ez évben zárta be a nyilvános házakat, egyúttal Belgiumban megindult az abolíciós rendszer bevezetésére az előkészítő munka.

A „MELE” Prohászka Ottokár elnöke mellett dr. Rottenbiller Fülöp igazságügyi államtitkár, dr. Kovách József és Latinovich Róza tartottak előadást a pornográfia kérdéséről, valamint a szexuális etikáról.

A fiatalokú kivándorló nők érdekében a „MELE” még további és állandóbb kapcsolatot szerzett az amerikai hasonló egyesületekkel, amelyektől minden megkeresésére kielégítő választ kapott.

XII. Bekapcsolódás az „Állami Munkaközvetítő Hivatal” működésébe.

Az Állami Munkaközvetítő Hivatal munkakörébe a „MELE” az 1926. évben kapcsolódott be. Rendszeres szolgálattételre nyert engedélyt a hivatal főnökétől, Koiss Géza miniszteri tanácsostól, aki az Egyesületnek mindig agilis, hűséges, nagyértékű tagja volt. A „MELE” patronage tisztviselőnője a „Magdolna Otthon” által odautalt, és a Hivatal által háztartási szolgálatba, vagy más munkába elhelyezett nőknek elhelyezkedési helyén minden esetben környezettanulmányt végzett, s ha a hely nem volt megfelelő, a változtatásról gondoskodott. Koiss Géza, a hivatal vezetője, nagy megértéssel segített az Egyesületnek ebben a munkájában, s így hathatósan támogatta a Magdolna Otthon védeceiről való gondoskodást. A Munkaközvetítő Hivatal a közös munka kapcsán elküldte a „MELE”-nek véleményezés végett egy rendelettervezetét, a külföldre szegődött női munkásnők és munkások szerződésének szabályozására vonatkozólag. Egyesületünk megtette erre vonatkozó észrevételeit, melyeket Koiss tanácsos honorált, s tervezetében a „MELE” indítványát is figyelemre méltatta.

Ez évben adta ki dr. Scitovszky Béla belügyminiszter a „MELE” által már egy évtized óta sürgetett 160.100/1926. számú rendeletét a nyilvános házak működésének megszüntetésére, így végre e részben valóra vált az Egyesület abolíciós törekvése és ismét egy nagy lépéssel haladhatott kitűzött céljai felé. E rendelet 1928. év V. 1-én lépett érvénybe.

A külföldi nemzeti bizottságok értesítették a „MELE”-t, hogy ez évben több államban bezárták a nyilvános házakat és

Ismét többel gyarapodott az abolíciós államok száma. A londoni iroda kérte az Egyesületet, mint nemzeti bizottságot, hogy a kopenhagai konferenciára nyújtsa be azokat az esetleges javaslatait, melyeket a kongresszus tárgysorozatába kívánna felvéteni. Mivel az 1924. évi gráci VI-ik nemzetközi nő- és gyermekkereskedés ellen tartott kongresszusról annakidején elmaradt a magyar javaslat tárgyalása, a „MELE” a kopenhagai konferenciára ismételten beküldte a javaslatot: „a nők és gyermekek alkalmaztatása külföldön, színházakban, mulatókban, kabarékban stb.” kérdésben.

Ezévben a „Magdolna Otthon” lakást változtatott. A Hászmán-utcából szintén a „Kivándorlási Alap” tulajdonát képező I. ker., Fery Oszkár út 27. számú villaszerű házba költözött, melyet igen lakályossá változtattunk, hogy mint átmeneti otthon, céljainak megfeleljen. Szükséges lett volna nagyobbítani az Otthont, mert mind többen voltak, akik ennek oltalmára szorultak. Azonban az Egyesület teljes vagyona, az e célra megtakarított 60.000.– korona hadikölcsönkötvénybe fektetve, már nem jelentett értéket. Építkezésre, telekszerzésre többé már nem lehetett gondolni, s így továbbra is csak 20-22 férőhelyes maradt az Otthon.

Rábel Dániel, mint a belügyminisztérium számvevőségének főnöke, ebben a minőségében, és mint régi, kedves igazgatósági tagunk, szívjóságával különösen támogatta a Magdolna Otthonunkat, hogy akadálytalanul tovább fejlődhessen és hivatását betöltse. Meleg szeretettel értékelte nő- és gyermekvédelmi munkánkat, és az Egyesület igen sok hálaival és köszönettel tartozik neki azért, hogy oly jóakarátú gondoskodással örködik Egyesületünk fölött, s mindig talál utat-módot, hogy a megmentendő nőknön segítsünk, mert ezzel hazafias kötelességünket teljesítjük. Mély emberszeretete sugalmazza, hogy működésünket a magyar nő erkölcsi megvédése érdekében az anyagi akadályokon is átsegítse.

Az 1926. évben megbízta dr. Scitovszky Béla belügyminiszter a 151.041/1926. számú rendeletével a „MELE”-t a pályaudvari misszió fokozatos kiépítésével. Ezt a munkát Egyesületünk nagy örömmel és lelkesedéssel vállalta, mert a pályaudvari misszió működése külföldön olyan áldásosnak bizonyult, hogy ennek Magyarországon való célszerű, rendszeres kiépítése nagy segítséget jelentett az Egyesület preventív nővédelmi feladataiban.

Az 1926. évben a nemzetközi abolíciós szövetség fennállásának 50 éves jubileumát ünnepelte a szövetség székhelyén, Genfben, melyen 13 abolíciós állam „Nemzeti Bizottsága” volt képviselve, és 8 állam pártfogó bizottsága vett részt. Ugyanezévben a „Társadalmi Szövetségek” nemzetközi értekezletet tartottak, melyen 52 állam képviseltette magát, és a „MELE”

is küldött külön delegáltat. A tanácskozás főpontja a kivándorló nők védelme volt a hajóúton. Ezirányban több javaslatot nyújtottak be, többek között, hogy a hajóirodáknak, és a hajóúton csak képesített nők végezzék a védelmi munkát. A női rendőrség felállítását is sürgették e tanácskozáson. Külföldi munkájával kapcsolatosan a „MELE” felszólítást kapott, hogy gyűjtse össze hazájának azon törvényeit, melyek a nő- és gyermekkereskedésre vonatkoznak, hasonlóan az „Angol Nemzeti Bizottság”, „Manual of Vigilance Law” törvénygyűjteményéhez, hogy ennek segítségével a nemzetközi munkát, a Nemzeti Bizottságok útján, könnyebben végezzék.

Az 1927. évi közgyűlésen dr. Hodossy Gedeon alelnök megnyitó elnöki beszédében az 1926. évben oly tragikusan elhalt Prohászka Ottokár elnökről mélyen meghatott szavakkal emlékezett meg, kiemelve, hogy a nagynevű püspök 1909-től volt elnöke a „Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen”-nek, melyhez mindig atyai jósággal vonzódott, és gazdag lelkiadottságával, meleg szívével támogatta, s személyének tekintélyével is biztosította helyzetét a társadalomban. Egy évtized alatt két kimagasló nagyságú elnököt vesztettünk, mindkettő halhatatlan szellemmel volt megáldva. Az egyik törhetetlen energiájú, és megalkuvást nem ismerő protestáns államférfi, a másik környörületes szívvel megáldott lánglelkű katolikus főpap volt.” Dr. Hodossy Gedeon a katolikus egyház nagy halottjáról tartott magas ívelésű, gyönyörű beszédét így végezte: „Prohászka Ottokár gondolatai, szemei mindig fent a magasabb szférában jártak, s éppen abban nyilvánult meg a nagysága, hogy a legnagyobb magasságból is mindig meglátta azokat, akik mélyen lent a porban vergődnek. Meghallotta a jajsztót, s lenyúlt a porba, hogy kiemeljen onnan egy veszendő lelket. A legszebb emlék, amivel a „MELE” adózhatik nagy elnökének, az örökemlékü püspöknek, hogy az ő szellemében továbbműködik, s így rójja le háláját hűséges vezetőjével szemben.” Dr. Hodossy alelnök után Latinovits Róza is szárnyaló, szép szavakkal emlékezett meg az örökemlékü elnökről. A közgyűlésen, az általános tisztelet és bizalom dr. Hodossy Gedeon alelnököt emelte a megüresedett elnöki székbe. Hodossy Gedeon miniszteri tanácsos, országgyűlési képviselő meleg szavakkal, mély meghatottsággal mondott köszönetet azért, hogy a közbizalom a nagy püspök utódjául szemelte ki, s az egyhangú lelkes megválasztását a következő szavakkal köszönte meg: „Őszintén hálatelt szívvel mondok köszönetet, nem is elnökké való megválasztáson! miatt, mint inkább a bizalomért, mellyel megtisztelni méltóztattak. Belátom az Egyesület helyzetét, hiszen ezzel foglalkozom mindig. Prohászka Ottokár elhunytával, a mi szeretett elnökünk halálával, az Egyesület tényleg oly válságba került, amikor az elnökválasztás válságos pillanatot jelent annak éle-

tében. Éppen azért elfogadom a megtisztelő bizalmat azzal az ígérettel, hogy igyekezni fogok egy nálam méltóbb elnökről gondoskodni, s az elnöki állást addig ideiglenesen készségesen töltöm be.” Ruffy Pál nyugalmazott államtitkár, a „MELE” régi, illusztris igazgatósági tagja, lelkes szavakkal üdvözölte az új elnököt: „Meg vagyok arról győződve, hogy dr. Hodossy Gedeon az egyetlen férfi, aki Prohászka Ottokár örökébe léphet. Oly áldásos munkát végzett hosszú éveken át, olyan mélyen érző szociális szíve van, hogy méltóan, sikeres működéssel fogja helyét az elnöki székben is betölteni. A választást tehát a közgyűlés mondja ki véglegesnek, és az Egyesület erkölcsmentő munkájának irányítását vegye kezébe az új elnök azzal az odaadó szeretettel, mint aminővel eddig is azt megsegítette.” A közgyűlés a javaslatot elfogadta, s lelkesen ünnepelte az új elnököt.

Dr. Hodossy Gedeon országgyűlési képviselő az Egyesületnek a legkezdettől fogva egyik leglelkesebb munkatársa volt. Már az Erkölcsrendészeten viselt állásából kifolyólag is végtelen szívjóságával, úri előzékenységével nagyon sok könnyítést szerzett a „MELE” ott működő patronage munkatársainak. Az Erkölcsrendészettől eltávozva, minisztériumi beosztásában is, tovább viselte szívén a „MELE” ügyeit, s mindenkor kész volt tanáccsal, utánjárással annak működését támogatni. Mint alelnök tovább folytatta az Egyesület érdekeiben ideális önzetlenséggel kifejtett működését, és Prohászka Ottokárnak mindenkor hűséges munkatársa volt.

Az 1927. évi közgyűlésen képviseltette magát először az „Iskolanővérek Intézménye”, s a következőket javasolta: „Átmeneti otthonok létesítendők, s ebben az iniciatívát vegye kezébe a „MELE”. Dr. Melly Béla árvaszéki elnök, Egyesületünk nagyértékű igazgatósági tagja, a javaslatot helyeselte, mert „a preventív nővédelem a legsikeresebb módszer a leánykereskedés elnyomására, mivel megelőzi a bűnözést.” A közgyűlés egyhangúlag elfogadta az Iskolanővérek Intézménye delegáltjának ezt az időszerű javaslatát, s a további tárgyalásokra meghívta annak vezetését.

Ugyancsak 1927. évben adta ki dr. Scitovszky Béla belügyminiszter a 151.000/1927. sz. körrendeletét a pornográfia leküzdésére, az erkölcsrendészeti ellenőrzés mellett. A „MELE” az Erkölcsrendészeti hatóságot működésében támogatva, még fokozottabb buzgalommal küzdött a szennyirodalom ellen és sok ezirányú feljelentést tett, melyeket a hatóság kivizsgált, s a vizsgálat eredményéről minden esetben értesítette az Egyesületet.

XIII. Együttműködés az „Életvédelmi Osztállyal.

Az 1927. évben kibővült a Magdolna Otthon munkaköre azzal, hogy az újonnan felállított rendőrségi „Életvédelmi Osz-

tály” védenőit oda beutalta. A pályaudvari misszió-, valamint az Erkölcshendészet- és a központi iroda beutalása tovább is zavartalanul folyt. így lett a Magdolna Otthon az első olyirányú intézmény Magyarországon, mely az életunt nőkkel is foglalkozott, akiket igyekezett lelkileg meggyógyítani, életkedvüket felébreszteni, visszavezetni őket a társadalomba, a kötelességekhez, és a lehetőségig elhelyezkedést, munkát szerezni nekik.

1928. év nyarán a Nemzetközi Munkaügyi Bizottság egy kongresszus keretében a kivándorlás kérdését tárgyalta. A hajótársaságok mint „kérdőíves utasokat” szállították eddig Amerikába azokat, akiknek elhelyezkedésük nem volt biztosítva. A „MELE” felkérte Vajkai Júliát, Egyesületünk tagját, hogy ezen a kongresszuson képviselje, és lépjen érintkezésbe a különféle külföldi egyesületekkel, szervezetekkel, hogy a kivándorló nők számos sérelmeinek orvoslására megfelelő intézkedéseket sürgessenek ki. Hogy az emigrált magyar nők érdekeit minél sikeresebben oltalmazza, a „MELE” ismételten több amerikai, hasonló irányú egyesülethez fordult, amelyeknek oltalmába ajánlotta védenőit addig, amíg elhelyezkedni tudnak. Abban az időben a legtöbb magyar nő Kanadába vándorolt ki, s a hozzátartozók kikutatása az óriási idegen területen igen sok nehézségbe ütközött. A „MELE” a hajótársaságokat is felkérte, hogy ebben a védelmi munkájában segítsék, mert ahogy romlottak itthon a gazdasági viszonyok, olyan arányban vándoroltak ki magyarjaink az idegen földre. Különösen a fiatal leányoknak sorsa ott nagyon bizonytalan volt, a lélekkufárok mindenütt résen voltak, s az erkölcsi veszélynek megszámlálhatatlan esélyei veszélyeztették erkölcsüket. A „MELE” ezirányban is a legkomolyabb erőfeszítéssel teljesítette kötelességét, amennyire lecsökkent létszámú munkatársaival ezt a feladatot elvégezni képes volt. A Kivándorlási Iroda vezetője, Szieber Ferenc főtanácsos a „MELE” kooperációs munkáját mindig megbecsülte, s a legmesszebbmenő jóindulattal támogatta.

Az 1928-ik évi közgyűlésen Latinovits Róza beszámolt az 1927-ben Londonban megtartott, a nő- és gyermekkereskedés elleni VII-ik kongresszusról, amelyen 31 állam volt képviselve. Nagy érdeklődés előzte meg ezt a kongresszust, s különösen az angol társadalom elittjéből igen sokan vettek részt az üléseken, többek között marchioness of Aberdeen and Temair és férje, továbbá az „International Bureau” elnöke, Talbot püspök, stb. A kongresszus tárgysorozatát már az előkészítő konferencia hat pontban állapította meg. Az első kérdés volt a „traffic” szó meghatározása, mely eddig a „nőnek a külföldre való elhurcolását” jelentette. A kongresszus javasolta, hogy ez az elnevezés mindent felölelő és a legtágabb értelmezésű legyen. A 2-ik kérdésnél: „minő nemzetközi egyezmények vihetők keresztül azon nők védelme érdekében, akik idegen országokban vál-

lálnak alkalmazást”, Latinovits Róza javasolta, hogy „a lehetőség szerint szüntessék meg a magán-elhelyező irodák működését. Indítványozta továbbá, hogy a munkás-vándorlásnál, a munkástoborzást nemzetközi egyezményrel szabályozzák”. A kongresszusnak az volt a véleménye, hogy a munkaközvetítő irodák felügyelete és ellenőrzése csak úgy lehetséges, ha az ellenőrzéssel a lajstromozás is együttjár. továbbá, hogy a felügyeletnek ki kell terjedni a fiatalkorúak szerződéseiben foglalt feltételekre, a fiatal artistanők és a mulatóhelyeken alkalmazottak védelmére szolgáló rendszabályok alkalmaztatására. A kongresszus kimondta, hogy azonosítja magát a Nemzetek Szövetségének a nő- és gyermekkereskedés elleni tanácskozó bizottságnak következő javaslatával, „az államok kormányaihoz terjesztendő megkeresés alapján állapíttassék meg, hogy 18 éven aluli egyének, mily szerződéssel és feltételekkel mehetnek a külföldre.” A „MELE” főtitkára e kérdéshez a következőben szólott hozzá: Magyarországon egy belügyminiszteri rendelet, melyet 1927-ben adtak ki, megszigorítja az útlevelek kiadásának feltételeit Keletre és Délamerikába. A 12-40 éves nők, csak úgy mehetnek külföldre, ha a munkaadó egyén erkölcsi-, és anyagi megbízhatósága igazolva van. A korhatárra vonatkozólag, a kongresszus az eddig, az 1910-ik nemzetközi egyezményben megállapított 20 év, s az 1921-iki genfi egyezmény szerint a 21 év helyett, a korhatár teljes törlését javasolta. A prostituáltak visszahonosítására vonatkozó kérdésnél a Magyar Nemzeti Bizottság már az előkészítő konferencián kifejtette véleményét, mely szerint a trianoni Magyarország nincsen abban az anyagi helyzetben, hogy a külföldön élő, s hazatérni akaró prostituáltak utazási költségeit fedezhesse. A 4-ik pont volt a pornográfia elleni küzdelem kérdése. A kongresszus hivatkozott az 1925. évben hozott nemzetközi egyezményre, s felkérte a delegáltakat, hogy kormányaiknál hassanak oda, hogy mindegyik ratifikálja ezt az egyezményt. A hatodik kérdés volt a nőkereskedés elleni kongresszusok állandó tárgyalási pontja: a nyilvános házak bezárásának szükségessége. A kongresszus végül még javasolta, hogy kérés intézendő a Nemzetek Szövetségéhez a gyermekek örökbefogadása tárgyában, hogy erre vonatkozó mielőbbi nemzetközi egyezmények létrejöhessenek az örökbefogandó gyermekek érdekeinek megvédésére.

Az 1928. évi közgyűlésen dr. Lupkovich György törvényszéki bíró rendkívüli nagy szaktudással ismertette a genfi nemzetközi egyezmények közül azokat, melyek a nő- és gyermekkereskedésre vonatkoznak. Előadásának nagy sikere volt.

Az Egyesület ebben az évben felkérte dr. Groák László vm. tb. tisztii ügyészt, ügyvédet, az egyesületi ügyészi tisztség, mint tiszteletbeli állás vállalására. Dr. Groák László régóta ismerve a

„MELE” működését, s mindig érdeklődve annak sokirányú munkája iránt, nagy készséggel elfogadta a felajánlott felelősségteljes tisztséget, és a legnagyobb körültekintéssel, gondossággal, úri önzetlenséggel eljár azóta Egyesületünk különféle jogi ügyeiben, és gazdag jogi tudásával, humánus szívével, és előzékenységével, fáradságot nem ismerve, támogatja az Egyesület működését.

Az 1928-iki közgyűlés végén Rosenberg Auguszta, a kiváló szociológus, a „MELE” igazgatósági tagja, és egyik legrégebb munkatársa, ismertette a genfi Nemzetek Szövetsége V. Bizottságának a nő-, és gyermekkereskedés, valamint a pornográfia leküzdésére irányuló működését. Az érdekes előadás ismételten reáirányította a közfigyelmet arra, mily komoly feladat a nő- és gyermekkereskedés elleni küzdelem.

Az 1926. évi belügyminiszteri rendelet alapján, ezévben már erősen csökkent az Erkölcstörvényen a prostitúcióra jelentkezők száma, mert e rendelet értelmében nem kaphattak lapot az idegen állampolgárok (bennfoglalva az elszakított területen lakó magyarok), azután férjes nők és a fiatalok, akik 18. életévüket be nem töltötték. Egyesületünk ugyanekkor megállapította azonban azt is, hogy a 18 évesnél fiatalabb titkos prostituáltak száma ijesztő mértéket öltött, ami még fokozottan megelőző munkásságra ösztönözte az Egyesületet.

XIV. Újabb harc a pornográfia, kerítés és prostitúció ellen

Az 1929. évben tartották Genfben a varsói kongresszust megelőző konferenciát, melyen 17 állam volt képviselve. A „MELE”-t dr. Baranyay Zoltán m. kir. követségi tanácsos a genfi követségnél, illetve kirendeltségnél, képviselte, aki mindig a legnagyobb készséggel segíti az Egyesületet: a genfi kiadványokat állandóan küldi, minden kérésében, amellyel hozzáfordul a „Magyar Nemzeti Bizottság”, megértően támogatja, s mindig a legnagyobb előzékenységgel rendelkezésére áll. A londoni iroda a konferenciát megelőzően felszólította a „MELE”-t, hogy küldje be javaslatait. Genfben a konferencián a következő kérdéseket tárgyalták és vették fel a kongresszus tárgysorozatába: A kitarítottak (souteneur) elleni védekezés. A prostituáltak visszahonosítása. A nők külföldön való szerződtetése. A kivándorló nők védelme a hajóúton. A nőkereskedés a gyarmatokon, s a nők orvosi megvizsgálása a tengeri kikötőkben. A „MELE” a tárgysorozat 2. pontjához benyújtotta javaslatát, mely szerint: „nővédelmi- és elsősorban nemzeti szempontból fontos, hogy a külföldön élő prostituáltak visszahonosítsanak, legfőképpen azért, hogy megvédjék az illető ország nőinek erkölcsi presztízsét a külföld előtt. A trianoni Magyarország

azonban oly szegény, hogy ezeknek a külföldre került és erkölcsileg talán megmenthető nőknek visszahozatalára nincsen az államnak elég pénze.” A 3. kérdés tárgyalásánál a „MELE” a következő javaslatot terjesztette be: „minimális korhatár állapítandó meg azoknál a nőknél, akik külföldön szerződést kötnek oly helyekre, ahol szeszes italokat mérnek ki.” Az utolsó kérdéshez: „a nők orvosi megvizsgálása a hajókikötőkben” a „MELE” az abolíciós szövetség útján fejezte ki tiltakozását, mert véghetetlen sérelmesnek és mélyen megalázónak találta ezt a vizsgálatot. Az a vélemény alakult ki, hogy vagy minden férfit és nőt, kivétel nélkül, vessenek alá – ha szükséges – orvosi vizsgálatnak, vagy senkit.

1929. évben ünnepelték a szociális nővédelemmel foglalkozó nőegyesületek Butler Josefin, a nővédelem apostola születésének százéves évfordulóját. A „MELE” is előadássorozatban hódozt a nagy angol asszony emlékének.

Ezévben a „MELE” rendezésében még két előadást tartott. Dr. Doros Gábor kórházi főorvos, igazgatósági tag, a prostitúció kérdését fejtegette, s reámutatott a Budapesten felállítandó zárt nővédelmi intézet sürgős felállításának szükségességére, a bukott- és beteg fiatalkorúak, kezdő prostituáltak erkölcsi- és egészségi megmentése céljából. Hivatkozott az angol „hostel”-ek mintájára, amelyekben több ezer bukott leány, prostituált helyezkedik el, s ahol humánus bánásmóddal hasznos munkára fogják be, s teljes felgyógyulásuk után munkát szereznek nekik. Dr. Németh Péter törvényszéki tanácselnök, a „MELE” igazgatósági tagja a pornográfiának a fiatalkorúakra vató hatását ismertette igen nagy érdeklődés mellett. Nagy;ogi tudással fejtegette a fiatalkorúak lelkületét, könnyen befolyásolhatóságukat, érzékeny képzelőtehetségüket, melyek oly fogékonnyá teszik a pornográfiában rejlő csábítások iránt.

Ezévben a „MELE” hét munkaerejét vesztette el oly módon, hogy azokat a tanítónőket, akiket annakidején a kultuszminiszter az Egyesület rendelkezésére bocsátott a pályaudvari missziós szolgálatra, visszarendelték a kultuszminiszteri tárcához tartozó munkakörbe. Különösen a budapesti pályaudvari misszió szenvedett sokat a munkaelvonás következtében. Dr. Hodossy Gedeon elnök kérésére Scitovszky Béla belügyminiszter, aki mindig a lehető legnagyobb megértéssel és érdeklődéssel viseltetett az Egyesület működése iránt, két új rendőrségi patronage-munkaerőt nevezett ki a „MELE”-hez, részint a pályaudvari misszióhoz, részint a központi titkári teendők elvégzésére. A pályaudvari missziónál még így is betöltetlen maradt néhány partfogónői állás, úgyhogy ez időben egyes fővárosi pályaudvaron az inspekciós munkát fel kellett adni az Egyesületnek.

1929. évben kapcsolódott be a „MELE” a „Magyar Külügyi Társaság” kebelében alakult „Népszövetségi Ligák Nemzetközi

Uniójának” magyar csoportjába, hogy résztvegyen az Unió által összehívott nemzetközi értekezleteken a különböző szakkérdések kidolgozásában. Ezáltal az Unió magyar tagegyesületének javaslata folytán a „MELE” különféle kérdésekben egyenesen a Nemzetek Szövetségéhez fordulhat.

A „Magyar Kálvin Szövetség” felhívta az Egyesületet, hogy családvédelmi terveinek keresztülvitelére javaslatokat küldjön be. Válaszában a „MELE” felhívta a „Magyar Kálvin Szövetséget” a belügyminiszter 160.100/1926. számú rendeletének 12. szakaszára, mely tiltja a veneriás beteg férfinek bejegyzett, vagy titkos prostituált nővel való érintkezést. A következő szakasz elrendeli mindkettő egészségi állapotának orvosi megvizsgálását, melynek elmulasztása kihágást jelent, s büntetetik. A „MELE” megkérte a Kálvin Szövetséget, hogy a népjóléti minisztert keresse meg aziránt, hogy gondoskodjék az összes, s így a tisztességes nők egészségi védelméről is, nemcsak a prostituáltakról.

Ezévben sok pornografikus írás és kép terjesztéséről szerzett tudomást az Egyesület, s ezirányú feljelentéseit az illetékes hatóságnál megtette. Ugyancsak a nagyon felburjánzott pedikűr- és manikűr szalonok kétes üzelveire tette figyelmessé az illetékes hatóságot, mert az ú. n. „szalonok” tulajdonosai közül többen már kerítés vétsége miatt büntetve voltak. A „MELE” kérte a kereskedelmi minisztert, hogy ezen iparendedélyeket az erkölcsi bizonyítvány bemutatása feltételéhez kösse, s egyben sürgette a már megadott manikűr-, és pedikűr iparendedélyek visszamenő revízióját. A miniszter e beadványra válaszában értesítette a „MELE”-t, hogy errevonatkozó ankétet fog összehívni, s erre az Egyesületet is meghívja. A „MELE” kérte a belügyminisztert, hogy a szépségversenyek és szépségkirálynő választás megtartását rendeleti úton tiltsa be.

Az 1929. évben tartott közgyűlésen, melyen dr. Hodossy Gedeon elnökölt, az elnöki megnyitóban a magyar sajtót aposztrofálta, és kérte az elnöki székből, hogy ne emlegesse lépten nyomon a „hungarát”, „vengerkát”, mert ezek nincsenek és kár a magyar nő jóhírét a sajtó útján lerontani, inkább tompítsák le a szóbeszédet, felelőtlen vádat. Mert hivatalos adatok bizonyítják, hogy Délamerikában, Keleten most már ritkaságszámba megy a magyar prostituált nő. Dr. Andor Endre ny. államtitkár, igazgatósági tag, a következő javaslatot tette: Az Egyesület forduljon a közoktatásügyi miniszterhez, hogy ne csökkentse a „MELE”-hez beosztott tanítónők számát, mert megakad a munkája, továbbá sürgesse ki a népjóléti miniszternél, hogy a nők védelméről gondoskodjék a veneriás betegségekkel szemben, megfelelő szabályrendeletek életbeléptetésével. Végül javasolta, hogy az összes vallásfelekezetek szervezeteit, szövetségeket keresse meg a „MELE”, hogy segítse meg a nők

erkölcsi megvédésének munkájában. A közgyűlés mindegyik javaslatához hozzájárult. Ezen a közgyűlésen özv. dr. Vásárhelyi Lajosné lemondott az Egyesületnél, férje halála óta viselt pénztárnoki tisztségről. A közgyűlés őszinte sajnálattal vette ezen lemondást tudomásul és jegyzőkönyvi köszönetével fejezte ki háláját özv. dr. Vásárhelyiné önzetlen munkálkodásáért. Az elnök javaslatára a közgyűlés egyhangúlag Spillenbergek Mária oki. középiskolai tanárnőt kérte fel a megüresedett pénztárnoki tisztség betöltésére, aki készségesen, önzetlen jósággal vállalta e tisztséget, melyet azóta is betölt. A pénztári ellenőr tisztséget hosszú évek óta Eyssen Gyuláné és Kádár László Levente miniszteri tanácsos készségesen, szívesen, önzetlenül végzik.

Ezévben a „MELE” a Kivándorlási Irodában még fokozottabb gondossággal igyekezett a kivándorló magyar nők sorsával törődni, tekintettel arra a körülményre, hogy különösen Délamerikába nagyobb arányú nőkereskedésről szerzett tudomást. Az Egyesült Államok megszigorított beutazási törvénye miatt az emigrált nők kénytelenek voltak a sokkal távolabb eső Délamerikában próbálni szerencsét, ahol a spanyolnyelv ismeretének híján, teljesen új környezetben, semmiféle erkölcsi védelemben sem részesülve, könnyű prédájává válhatott a nőkereskedőknek. A „MELE” felkérte a kooperáló amerikai egyesületeket, ha a kikötőkben vannak átmeneti otthonaik, vegyék védelembe az emigrált magyar nőket, akikről az összes szükséges személyi adatokat elküldötte.

XV. Varsói kongresszus.

Az 1930. évben rendezte az „International Bureau” Varsóban a VIII. nemzetközi kongresszust a nő- és gyermekkereskedés ellen, melyen az előző évben a genfi konferencián elfogadott hat pontot vették fel a tárgysorozatba. Az Egyesületet Latinovits Róza főtitkár képviselte a varsói kongresszuson, melyre három nyelven szerkesztett javaslatait benyújtotta. A kongresszus elsősorban kíméletlen harcot hirdetett a „souteneur”-ök (kitartottak) ellen, akik a legnagyobbfokú demoralizációra képesek, s erre vonatkozó törvények és rendeletek erélyes alkalmaztatását javasolta. A prostituáltak visszahonosítására vonatkozó kérdéshez Latinovits Róza főtitkár már az előző kongresszuson és konferencián hozzászólt. A kongresszus a Nemzetek Szövetsége útján Mme dr. Luisît kérte fel a kérdés további tanulmányozására. A 3. kérdésnél az artistáknak a külföldre való szerződéseinek feltételeihez a „MELE”, mint már az 1927-iki londoni kongresszuson is, a következő javaslatot nyújtotta be:

Nemzetközi alapon szigoríttassék meg a munkások külföldi szerződése. Ez a szerződés vonatkozzék minden külföldön élő magányos nőre, hogy így munkaalkalmáról és védelméről

gondoskodás történéjék. Az egyezmény terjedjen ki a szerződés formájára is. Továbbá, hogy artista nők előadásuk befejezése után a mulatóhelyen való tartózkodásra a munkaadó által ne kényszeríttessenek, mert ezek ezzel a kényszerrel csak az ital-fogyasztást akarják emelni. A „MELE” javasolta továbbá, hogy nemzetközi egyezményrel állapíttassék meg, hogy pincérnők 14-40 életév között csak nappali szolgálatot teljesíthessenek, az éjszakai szolgálatot csak a 40-ik életéven felüliek végezhesék.

A kongresszus csekély módosítással a magyar javaslatot elfogadta.

A „Külföldi utazó nők védelme” kérdéséhez a „MELE” a következő javaslatot terjesztette be:

Nemzetközi alapon szigoríttassanak meg az útlevél kiadásának feltételei az 1926-ik évi magyar belügyminiszteri rendelet értelmében, amely szerint munkakeresés céljából kivándorló nők 14-40 életév között csak akkor kapják ki útlevelüket, ha külképviseleti hatóságaink hitelesen igazolják a munkaadó megbízhatóságát, a foglalkozás tisztességes voltát. A javaslatot több gyakorlati rendelkezéssel kiegészítve, elfogadta.

A varsói kongresszus utolsó programpontja volt a mozgófényképszínházak és a film kérdése. A kongresszus javasolta egy külön bizottság egybehívását, mely összeállítaná az elveket és módosításokat a nőkereskedés elleni küzdelem propagálására szánt filmeknél.

A „MELE” nemzetközi munkája révén értesítést kapott egy rendkívül nagyszabású nőkereskedés üzeméről, mely három világrészre kiterjedt és központja Buenos-Ayres Délamerika. A világszenzációt képező hatalmas nőkereskedési üzemet a „La Plata” című Buenos-Ayresban, német nyelven megjelenő lap a legnagyobb részletességgel közölte, úgy a megejtett nyomozást, mint a bírói tárgyalásokat. E lap közlése szerint kb. 426 vádlottja volt ezeknek az óriási méretet öltött, bűnös üzelmeknek, több vizsgálóbíró, váltakozva vezette a vizsgálatot, mely teljesen ma sincsen befejezve. A feljelentettek nagyrésze más államokba szökött, s még nem sikerült kibogozni ezt a hatalmas bűnügyet. Ez a feltűnésteltető nőkereskedési per, mint „Zwi Michdol-eset” szerepel a nemzetközi bűnkrónikában. A Nemzetek Szövetségének tanácsbizottsága egyik ülésén, az első vizsgálat megejtése után, Ocampa vizsgálóbírónak bátor fellépéseért, teljes elismerését fejezte ki. E sorok írója, a Nemzeti Újságban hosszabb cikkben „A világ legnagyobb nőkereskedési pere” címmel, ismertette ennek a nagy bűnszövetkezetnek manipulációját azzal a szándékkal, hogy a nagyközönség figyelmét a nőkereskedés elleni küzdelem szükségességére felköltse.

Midőn dr. Csatóry Béla miniszteri osztályfőnök átvette dr. Tomcsányi Kálmán miniszteri osztályfőnöktől az „Erkölcshen-



A „Magyar Egyesület a Lebegőkérésűkés Ellén” „Magfóhna és Életvédelmi Otthon”-o. Hallótermek.

dészeti Központi Hatóság” ügyosztályának vezetését, ezzel egyben átvállalta a „MELE”-ről való szeretetteljes gondoskodást is. Dr. Tomcsányi Kálmán hosszú éveken az Egyesületnek nemcsak hivatalos ellenőrzője volt, hanem mint igazgatósági tag is, a legigazibb barátjának bizonyult, aki a nagy elnökök szellemében segítette az Egyesületet érvényesülésében, s haláluk után az új elnököknek, dr. Hodossy Gedeon országgyűlési képviselőnek őszinte, igaz munkatársa volt, s mindig megvédte a „MELE” érdekeit, és elősegítette működését. Dr. Csatáry Béla, kiváló hivatali elődjének nobiles szellemében tovább védte, – támogatta a „MELE” működését, igen jó szívvel mindig segítette, amiért az Egyesület mindenkor nagy hálával tartozik dr. Csatáry Béla miniszteri osztályfőnöknek is.

1930-ban az Egyesület „Magdolna és Életvédelmi Otthona” ismét lakást cserélt, és X. ker., Villám-utca 25. szám alatt kapott hajlékot. Ez a szép, villaszerű ház szintén a „Kivándorlási Alap” tulajdona, és hála az Ügyosztály nemesérszű vezetőjének, dr. br. Fiath Miklós miniszteri tanácsosnak, aki mindig a legnobilesabb, a legmesszebbmenő jóindulattal támogatja a „MELE”-t, érdeklődik munkája iránt. Különösen Magdolna Otthonunkról való gondoskodásával mély szociális érzésről tesz tanúságot és humánus szívvel, atyai jósággal karolja fel Egyesületünket. Az otthonunk lakbére mérsékelt, s minden szükséges átalakítást a „Kivándorlási Alap”, mint háztulajdonos, maga eszközölte. Az épület napos, a kert parkszerű, a magas földszinten vannak a társalgó, hálószobák és iroda, viszont a konyha, fürdőszoba, stb. a szuterénben vannak elhelyezve. A rendőrség Életvédelmi Osztályának két kiválóan humánus érzésű, s hivatásuk magaslatán álló vezető tisztviselői: dr. Szimon István rendőrtanácsos és Vigh Béla rendőrkapitány, a legnagyobb jóakarattal támogatták a „MELE”-t otthonának kiegészítő berendezésében, adtak bútort, felszerelést, konyhaedényt stb., stb., s ezzel az Otthon működését nagyon megkönnyítették. A rendőrség Életvédelmi Osztálya szívesen veszi és megbecsüli az Otthonunk kooperatív működését, jól tudva, hogy mindig a legnagyobb bizalommal utalhatja oda azokat a szerencsétlen nőket, akik már az étellel is leszámoltak. Hala az „Állami Munkaközvetítő Hivatal” vezetőjének, az Otthon védenecsei, tehát az Életvédelmi Osztály beutaltjai is, minden esetben nyerne munkabábelhelyezést, s a kenyérkereset biztosítása viszzahozza a szegény életunt leányok életkedvét, s a vágyat, hogy ismét rendes tagjai legyenek a dolgozó társadalomnak, ílymódon e három intézmény harmonikusan együttműködve, érdekeit kiegészítve, a fokozódó munkanélküliség társadalombomlasztó veszedelmét igyekszik csökkenteni, s egyben az erkölcsvédelem ideáljának szolgálatában áll.

1930. évben vette át Szieber Ferenc főtanácsostól, – aki az

Egyesületnek mindenkor őszinte jóakarója – és igazgatósági tagja, dr. Czobor Imre ny. főispán, igazgató a „Magyar Ki- és Visszavándorlókat Védő Iroda” vezetését, ő is, mint elődje, a legnagyobb megértéssel és jóindulattal karolta fel a „MELE” munkáját és szívesen vette inspekciós működését munkakörével kapcsolatosan. Úgy Czobor dr. igazgató, valamint munkatársa, Pichler Lajos o. tanácsos, akik mindketten a „MELE” kiváló igazgatósági-, és tanácsstagjai, Egyesületünket új tervei kerestülvitelében is igen hathatósan támogatják, és működésében nagy jószággal és megértéssel segítik, és ezért sok hálával tartozunk nekik.

Ezidőben a Kivándorlási Irodában kevesebb nő szorult Egyesületünk védelmére, segítségére, mert a kivándorlási kvóta erős megszorítása mind nehezebbé tette a magyar nők kivándorlását az Egyesült Államokba. Akik a beutazási engedélyt megkapták, azok elsőfokú rokonaikhoz mentek ki, s legnagyobb százalékban nem is voltak erkölcsi veszélyeknek kitéve. Ezért a „MELE” a kivándorlással kapcsolatos inspekciós működésében a figyelmet inkább a délamerikai kivándorlásra irányította, mert biztos értesülései voltak, hogy ott a nőkereskedőknek nagy mozgási szabadságuk van, könnyen játsszák ki a hatóságok ellenőrzését, a hivatali megvesztegetés is simábban megy. s az erkölcsi ellenőrzés oly csekély, hogy a legtöbb kivándorolt fiatal nő ki van téve a nőkereskedők csábításainak. A Kivándorlási Iroda nemzeti irányú működéséhez tartozik, hogy minden egyes kivándorolt magyar nővel, s annak családtagjaival, úgy itthon, mint odakint Amerikában élő rokonságával intenzív egyéni levelezést folytat, s a levelezés nemzeti érzéstől áthatott humánus hangja ébrentartja kivándorolt magyarjainak, valamint azok hozzátartozóinak hazafiasságát és egyben bizalmát a „Kivándorlási Iroda” működése iránt. A „MELE”-nek nővédelmi munkájában nagyon megnyugtató az a tudat, hogy a Kivándorlási Iroda éberem őrökdi a magyar kivándorolt nő sorsa fölött, s így nincsen annyi erkölcsi veszélynek kitéve, mintha nélkülöznél ezt az oltalmazó gondoskodást. A Kivándorlási Iroda inspekciós munkatársunknak állandóan rendelkezésére bocsátja az összes amerikai magyar lapokat, s még külön is figyelmessé teszi egy-egy gyanús cikke, hirdetésre, stb., s ezzel is igen hathatósan támogatja a „MELE”-t működésében.

Az 1930. évi közgyűlésen, melyen dr. Hodossy Gedeon elnökölt, Melly Béla dr., ny. árvaszéki elnök, igazgatósági tag javasolta, hogy a közgyűlés mondjon köszönetet elnökének, dr. íodossy országgyűlési képviselőnek azért az áldozatos támogatásért, mellyel mindenkor a „MELE”-t megsegítette, nehéz időkben melléje állt s önzetlen működéséért még a köszönetet is mindenkor elhárította magától. Az ő nagylelkűsége, önzetlensége, meleg, megértő szíve, biztosította az Egyesület munkája-

nak fejlődését, s a társadalom fokozott bizalmát és elismerését a vezetése alatt álló Egyesület iránt. A közgyűlés a legnagyobb lelkesedéssel tette magáévá a javaslatot és melegen ünnepelte szeretett elnökét, aki igazán nemesen tölti be a nagy elnökök méltóságát. Életbölcsségével, lekötelező szeretetreméltóságával, áldozatos segítőkészségével és végtelen meleg szívével mindenkor az Egyesület mellé áll nehézségeiben, gondjaiban, s az eredményeket mindig úri szerénységgel elhárítja magától, és sok-sok fáradozásáért sohasem fogad el köszönetet, elismerést. Előkelő lelkiadottságával, kötelességének tartja, hogy a nagy elnöki elődök munkáját folytassa, és minden nehézségen, gondokon átsegítse az Egyesületet, hogy eszméiért tovább dolgozhasson. Minden elnöki beszéde egy-egy nemesgyöngy értékével bír, szárnyaló gondolatai, mélyen vallásos lelkéből fakadt erkölcsi felfogása, még jobban megerősítette a „MELE” tekintélyét a magyar társadalom előtt és kiemelte működésének tiszta irányát.

1930. májusában a kereskedelmi miniszter kiadott egy rendeletet, mely szerint: fogadóknak, vendéglőkben, stb. eltiltotta a 40. életévüket még be nem töltött nők alkalmaztatását, de kivételt tett azokkal a 18. évüket betöltött, s fentmegnevezett helyeken alkalmazott nőkkel, akik e rendelet életbeléptetésekor már alkalmazva voltak, s akkor is megmaradhatnak ezen állásban, ha veszélyes és kétes is az erkölcsi szempontból. A „MELE” kérte a kereskedelmi minisztert, hogy ezen rendelet első szakaszának bekezdését változtassa meg oly módon, hogy megadja a lehetőségét annak, hogy a 40 évnél fiatalabb, de 24 évet betöltött nőket alkalmazhatnak, ha a munkaadó biztosítja, hogy a leányok erkölcsileg szigorú ellenőrzés alatt állanak, és prostitúciót nem folytatnak. Továbbá kérte a „MELE”, hogy csak az iparhatóság, és a rendőrhatalóság hozzájárulásával legyenek tanoncként alkalmazhatók a fiatal leányok. Ezzel azt kívánta a „MELE”, hogy az iskolából már kikerült leányok kenyérkeresetét, anélkül, hogy erkölcsileg veszélyeztetve volnának, előmozdítsa.

XVI. Az „Erkölcsvédelmi Tanács” megszervezése.

Mikor dr. Scitovszky Béla belügyminiszter a kormány lemondásával átadta a bársonyszéket dr. vitéz Keresztes Fischer Ferencnek, az új miniszterben az Egyesület legmagasabb támogatóját, és megértő pártfogóját nyerte. A belügyminiszter támogatásának rendkívüli nagy erkölcsi súlyával lehetővé tette, hogy a „MELE” munkakörét tovább terjeszthette. Az Egyesület által hozzáintézett memorandumok, beadványok, kérvények mindenkor kedvező, megértő elintézést nyertek, új programjait magáévá tette, támogatta és ezzel kiszélesítette az Egye-

sület működési területét, kiemelte munkájának fontosságát és megsegítette a különféle új feladatok időszerű, szükséges kiépítésében.

A „MELE” tapasztalta, hogy a katasztrofálisan emelkedő munkanélküliség nyomán járó elszegényedés még mélyebbre süllyesztette a társadalom erkölcsi életének színvonalát, s ezt a válságos helyzetet a kufár szellemű egyének kiaknázták, a gyárakban nyomorfillérekért alkalmaztak fiatal nőket, serdülő gyermekeket. Az elesettség érzése, a szegénység miatti kétségbeesés, az egyensúlyt veszített, lelki válságba zuhant fiatal nőkre fokozottabb erkölcsi veszélyek leskelődtek. A cselédhelyező irodákban, s más magán munkaközvetítő intézetekben és magánirodákban az ellenőrzés majdnem teljes hiánya miatt, ezer lehetőség nyílt a lélekvásárra. A munkanélküliség nagy kerítő, s az éhség, nyomor, hajlamos az erkölcsi megalkuvásra. A nuditás divatja, a családi élet melegségének hiánya, a hagyománytisztelet csökkenése, mind olyan veszedelmes tényezők, melyek az erkölcsi színvonal lefokozását elősegítik.

Ezek a megfigyelések indították Egyesületünket arra, hogy Latinovits Róza főtitkár által kidolgozott terv alapján, angol mintára, az „Erkölcsvédelmi Tanács”-ot megszervezze, s már az 1931. évi közgyűlésen, dr. Hodossy Gedeon országgyűlési képviselő, elnök javasolta a „MELE” keretében, munkájának kiegészítőjéül az „Erkölcsvédelmi Tanács” sürgős felállítását. Elgondolása szerint a Tanács feladata, hogy az erkölcs terén mutatkozó kinövéseket, hanyatlásokat megfigyelje, és megfelelő korszerű, egészséges hatósági intézkedések életbeléptetésének kisürgetésével a társadalom erkölcsét megjavítani igyekezzék. Javaslatára szerint ebbe a Tanácsba azokat a közéleti értékeket kívánta bevonni, akik szociális munkásságukkal kitűntek, továbbá olyan hivatalok, hatóságok, egyesületek, intézmények, szövetségek lennének meghívandók, amelyeknek munkakörét érintené a tervbevetett új Program. Ez a Tanács párhuzamosan fejtene ki működést a „MELE”-vel, s így a leánykereskedés és prostitúció elleni küzdelemnek egyik segítő tényezője lenne.

A közgyűlés lelkes örömmel tette magáévá az elnök javaslatát, melyet Latinovits Róza nagy gonddal kidolgozott, az elnökség elé terjesztett, és az „Erkölcsvédelmi Tanács” megalakításának keresztülvitelét elhatározta. Az elnökség a Tanács legfőbb feladatául tűzte ki, hogy előadásorozatokban, melyeket a társadalom illusztris tagjai tartanának, olyan konkrét javaslatokat hozna felszínre, melyeket megfelelő hozzászólások után, a központi iroda memorandum alakjában feldolgozna, s az illetékes helyre eljuttatna. 1931. év őszén a „MELE” megalakította az „Erkölcsvédelmi Tanácsot”, mely nem mint önálló szerv működik, hanem az Egyesület tevékenységével szorosan összefüggő véleményező és tanácsadó szerv. Megalakulása után a

„MELE” csatlakozásra kérte fel a társadalom kiválóságait, továbbá az érdekelt hatóságokat, intézményeket és egyesületeket utóbbiakat felkérte, hogy delegáljanak az ülésekre tanácsstagokat. Már a megalakulás első évében a „MELE” tanácsstagjai között tisztelhetett az összes katolikus püspökökkel együtt dr. Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás őeminenciáját, valamint a protestáns egyházak püspökeit. A hatóságok, egyesületek, stb., és a magyar közélet kitűnőségei örömmel csatlakoztak Egyesületünk ezen újabb zászlóbontásához.

1932. évi február havában tartotta az „Erkölcsvédelmi Tanács” első ülését, melyet Hodossy Gedeon, a „MELE” elnöke nyitott meg, s melyen dr. Marczell Mihály pápai kamarás, egyetemi tanár tartotta az első előadást, „az ifjúság nevelése az iskolában és iskolán kívül” címmel. A nagyszerű előadáshoz az illusztris hallgatók közül sokan hozzászóltak, s az ezt követő vita után kialakult javaslat kidolgozásával a Tanács a „MELE” központi irodáját bízta meg, hogy azt memorandum alakjában az illetékes helyre továbbítsa. Dr. Marczell Mihály előadásának eredményeként regisztrálhatjuk, hogy a „MELE”-nek a kultuszminiszterhez intézett felterjesztését, a nevelésre vonatkozó kérdésben kedvezően intézték el.

Az „Erkölcsvédelmi Tanács” második előadását dr. Padányi Andor, Budapest szfv. tanfelügyelő tartotta „a szülők bekapcsolódása az erkölcsi züllés veszélye ellen folytatott küzdelemben” címmel. Ez előadásnak meleg sikere volt, s gyakorlati eredménye volt a kultuszminiszterhez intézett memorandum nevelési reformokra vonatkozólag. A 3-ik előadást Berta Ilona, az Erzsébet Nőiskola nyűg. főigazgatója tartotta „az idő erkölcsnevelő értékéről” címmel. Dr. Szokola Leó, Budapest szfv. Árvaszékének ülnöke, a „MELE” illusztris igazgatósági tagja és igaz barátja nagyszerű előadást tartott „a gyermekek elhagyottsága, mint erkölcsi veszély” címen, melynek keretében hangsúlyozta, hogy nők is viselhessenek gyámságot, mert hiszen igen sok nő van, aki alkalmas a gyámsági tisztség lelkiismeretes betöltésére. Továbbá kívánatosnak tartja, hogy Budapesten és az ország nagyobb városaiban szervezzék meg a gyermekvédelmi hivatalokat, úgyszintén szükségesnek látja a női rendőrök alkalmazását.

Dr. Péchy Henrik, folyamőr-főtörzsorvos, következő előadásában „A neokapitalizmus nővédelmi programját” ismertette nagy érdeklődés mellett.

Az „Erkölcsvédelmi Tanács” további ülésein Rosenberg Augusztina, a Magyarországi Nőegyesületek Szövetségének ügyvezető elnöke „A dolgozó nők védelme” címmel tartott előadást, és az előadássorozatot Vajkai Julia Éva, a Nemzetközi Gyermekmentő Szövetség alelnöke és a Népszövetség Gyermek-

védelmi Tanácsadó Bizottságának tagja „Prevenció és javító-nevelés” című, nagy érdeklődéssel fogadott előadása zárta be.

Az 1932. évben érzékeny veszteség érte az Egyesületet. Schärfer Jenő főkapitányhelyettes, az Erkölcshandikészet vezetője, nyugdíjba vonulásával kapcsolatban, lemondott a „MELE”-nél viselt alelnöki tisztségéről, azzal az ígérettel, hogy a jövőben is erkölcsileg támogatni kívánja azt az Egyesületet, mely annyi éven át oly közel állt a lelkéhez, szívéhez. Az Egyesület az 1933. évi közgyűlésén dr. Hodossy Gedeon elnöki megnyitó beszédében a magyar nemzet nagy halottjáról, gróf Apponyi Alberttről emlékezett meg, mint aki közéleti tevékenységével, és családi életében egyaránt a legtisztább valláserkölcsi alapokon állva, mintaképe volt annak az ideálnak, amelynek eléréséért küzd Egyesületünk. Majd így folytatta: „Fájó szívvel emlékszem meg gyászoló hitveséről is, aki sajnos, most nem tudott eljönni közénk, pedig megjelenésével az elmúlt esztendőben gyakran megtisztelt bennünket, és mindenkor kimutatta az Egyesület és a szociális kérdések iránt való nagy szeretetét. Gróf Apponyi Albertné nem tudott eljönni a mai közgyűlésünkre, mert mély gyászban van, gyászolja kedves halottját, akit mi mint nagy államférfit, és az igazság nagy apostolát tiszteltünk. Szívünk mélyéből gyászoljuk mi is gróf Apponyi Albertet, és hitvesének őszintén fájdalmunkat fejezzük ki azért a nagy veszteségért, amely őt a legközelebből érintette.” A közgyűlés mély meghatottsággal fogadta az elnöknek azt a javaslatát, hogy őszintén átértzett gyászának közgyűlési jegyzőkönyvében is kifejezést adjon, és az özvegyhez részvétáviratot intézzen.

A részvétnek ezen fájdalmas megnyilatkozása után dr. Hodossy Gedeon elnök áttért beszédében a társadalomban tapasztalt erkölcsi kilengésekre, mint pl. a szépségversenyekre stb. „Nem győzöm eléggé hangoztatni, – mondotta – a szépségversenyek és szépségkirálynő választások kultuszának erkölcsi hátrányait. Ezeket miniszteri tilalommal meg kellene szüntetni Mussolini példája szerint. Az olaszok nagy államférfia kijelentette: „Itália becsülete nem engedi meg, hogy leányai közül egy is eszköze legyen reklámtrükköknek”. – Joggal merülhet fel tehát, hogy a magyar nőt is így kell megvédelmezni üzleti spekulációktól. Kérem a társegyesületeket, ne engedjék ezt a kérdést elaludni, s forduljanak eziránt velünk együtt, a belügyminiszter úrhoz, aki igen megértő, és kérjék ők is, hogy legyen ebben segítségünkre.”

A közgyűlésen, Bernát István felsőházi tag, a Magyar Nemzeti Bank alelnöke, a „MELE” egyik legrégebbi illusztris igazgatói tagja, a következő javaslatot terjesztette be: „Megindulóban van egy mozgalom, mely a női lélek megmentésére irányul, mert Magyarországra is áttért a lélekválság, erre vonat-

kozó komoly adataink vannak. A statisztika szerint az öngy. kosok között 50%-kal több nő van, mint férfi, s ezért bátor vagyok a közgyűlés figyelmét felhívni erre, s kérni, hogy a tervezett értekezletre az Egyesület delegáljon tagokat.” Miután a közgyűlés a javaslatot egyhangúlag elfogadta, dr. Hodossy Geodeon elnök felkérte a rendőrség Életvédelmi Osztályának két vezető tisztviselőjét, hogy legyen ebben a munkában a mozgalom segítségére.

Schäffer Jenő főkapitányhelyettes igen nagy sajnálattal fogadott lemondása folytán megüresedett egyik alelnöki tisztséget a közgyűlés dr. Melly Béla árvaszéki elnökre, az Egyesület egyik legbuzgóbb és legrégebb tagjára ruházta, a másik alelnöki tisztség betöltésére felkérte dr. Doros Gábor egyetemi m. tanár, igazgatósági tag, kórházi főorvost, aki régóta lelkes támogatója és igazi barátja a „MELE”-nek. Mindkét igazgatósági tag, készségesen elfogadta a meghívást.

Az Egyesület fokozott aggodalommal figyelte meg, hogy a titkos kerítők, az elhelyező irodákat, a gyanús, burkolt hirdetések által felkínálkozó masszázs- és manikürszalónokat, alkoholt szolgáltató és szórakozó helyiségeket, prédára leselkedve látogatják. A pornografikus képek titkos terjesztése is nagyobb arányokat öltött, ezért a „MELE” még éberebb figyelemmel kíséerte a visszaéléseket, a különféle kirakatokat, a napisajtót, a külföldi revüket stb., s igyekezett odahatni, hogy a visszaélések megtoroltassanak. Az Egyesület az erkölcsi krízis súlyos idejében még nagyobb gondossággal vette védelembe, oltalomba a rászorult fiatal nőket. Az újonnan megalakult Erkölcsvédelmi Tanácsnak még több feladata nyílt, hogy az erkölcsi színvonal emelésére minden lehetőt megtegyen. Dr. Szokola Leó árvaszéki ülnök, igazgatósági tag, nagysikerű, komoly szaktudású felolvasásának eredménye volt, hogy az Egyesület újból kérte a belügyminisztert a gyámi reform keretében a női gyámi tisztség felállítására.

A „Társadalomegészségügyi Múzeum” igazgatója, dr. Gortvay György miniszteri o. tanácsos, dr. Doros Gábor alelnökünk tanácsára meghívta a „MELE”-t, hogy vegyen részt a tervezett szociális egészségvédelmi kiállításon. Az Egyesület örömmel fogadta el a meghívást, a központi iroda titkárnője elkészítette a „MELE”-hez tartozó összes intézmények munkájáról a legutóbbi 10 év grafikonjait, statisztikáját, s néhány fényképet is vett fel a „Magdolna Otthon”-ról. Az egész ismertető anyagot dr. Gortvay igazgató, – megértéssel az Egyesület szociális munkája iránt, – a kiállítás egyik termében kifüggesztette, majd ezek a grafikonok és képek, a múzeum tulajdonába mentek át. A kiállítás tartama alatt dr. Doros Gábor alelnök előadást tartott a múzeumban „a nemibetegségek tör-

vényes leküzdéséről”, Latinovits Róza főtktár pedig a „prostituáció történetéről a régi időktől az utolsó korig.”

XVII. A IX-ik Nemzetközi kongresszust előkészítő stockholmi konferencia.

1932-ben az International Bureau az 1933. évben Berlinben, a nő- és gyermekkereskedés ellen tartandó nemzetközi kongresszust előkészítő stockholmi konferenciára meghívta a Nemzeti Bizottságokat. A konferencián 21 javaslat közül hetet vettek fel a kongresszus tárgysorozatába. Az első pont volt: gondoskodás azon nőkről, akik a reglementáció megszüntetésével, és a nyilvános házak bezárásával keresetüket elveszítették, mivel a rendes életbe való visszatérésük megsegítése a nővédelem kötelessége. A 2.-ik pont volt a leánykereskedés szempontjából a korhatár megszüntetése, mely az 1910.-iki párizsi egyezmény szerint 20 éven alul lett megállapítva. Az 1921. évi nemzetközi egyezmény e korhatárt a 21-ik évre emelte fel. A stockholmi konferencia a korhatár teljes megszüntetését javasolta, mert tekintet nélkül a korra, a nőkereskedést büntetni kell, nagykorúval szemben éppúgy, mint kiskorúval. A kongresszus tárgysorozatának 3.-ik pontjával a konferencia a „kitartottak” kérdésének tárgyalását választották. A 4.-ik pont a szeméremsertő nyomtatványok, képek, sajtótermékek stb. terjesztésére vonatkozott. A további kérdésekből Egyesületünket különösen az elhelyező irodákat megszüntető javaslatok érdekelték. A genfi Nemzetközi Munkaügyi Hivatal tervbe vette az üzletszerű magánhelyező irodák megszüntetését, s a kormányoknak erre vonatkozó válaszaiból kívánt dönteni, hogy ezirányban minő lépések tehetők. Egyesületünket is felkérték, hogy erre vonatkozó véleményét fejtsse ki. A „MELE” válaszában rámutatott, hogy legfőbb ideje a magánhelyező irodák fokozatos megszüntetése oly módon, hogy meghagyandók azok, melyeket megbízható szociális egyesületek tartanak fenn, a többit viszont az állam saját kezelésébe venné át. A „Federation Internationale des Amies de la jeune fille” felkérte a „MELE”-t, adjon információt arravonatkozóan, vajjon Magyarországon tapasztalható-e, hogy a manikűr- és pedikűrpar ízésének cégére alatt erkölcsstelen üzelmek folynak? A „MELE” presztízszünk szempontját figyelembevéve, óvatos választ küldött a külföldi intézménynek, de ugyanakkor ismételtén felkérte a kereskedelmi minisztert a pedikűr- és manikűrparnak az iparigazolvány feltételének kötésére, amelyhez erkölcsi bizonyítvány bemutatása szükséges. Fokozottabban figyelte az Egyesület az újságok hirdetései között bujkáló gyanús felhívásokat, amelyekben egyes manikürszalónok, a „diszkrét bejáratra” stb.-re tették figyelmessé az érdeklődőt. Felkérésünkre, az illetékes hatóság több

ízben megfigyeléseket eszközölt a gyanús manikür-szalónok tájékán.

A „MELE” memorandumban kereste fel a kultuszminisztert, hogy a tanoncnevelésnél és internátusok létesítésénél egyforma gondoskodás történjék a leánytanoncokról, mint a fiútanoncokról. Majd a „MELE” működésének keretében ez év tavaszán e sorok írója, mint központi titkár, előadást tartott! a „Cselédkérdés nemzeti és szociális szempontból” címmel, mely előadás beharangozása volt a későbbre tervezett vidéki növédelmi[^] akciónak.

Az „Állami Munkaközvetítő Hivatal” főnöke, dr. Dragsits Gellért miniszteri o. tanácsos, kiváló elődjének, Koiss Géza miniszteri tanácsosnak jóindulatát a „MELE” iránt átvette és meleg érdeklődéssel munkánk iránt, igazán a legköryltekintőbb figyelmességgel és gondossággal helyezi el a Magdolna Otthonunkból munkavállalás céljából a Munkaközvetítő Hivatalba utalt védenceinket. Az elhelyeztetés körülményeiről azonnal értesítést küld úgy az Otthonba, valamint központi irodánkba, hogy így, – hala dr. Dragsits tanácsos jóindulatának –, mindenkor áttekintést nyerünk azon védenceink sorsáról, akiket hivatalába beutaltunk, kérve azok mielőbbi elhelyezését. Ily módon megkönnyíti missziós munkatársaink környezettanulmányi munkáját, és ezzel a „MELE” működését hathatósan támogatja.

Az Erkölcsrendészeti Központi Hatóság vezetőjének távozásával, dr. Ajkay Miklós rendőrfőtanácsos, igazgatósági tagunk áthelyeztetése folytán, helyét dr. Meddig Gábor rendőrfőtanácsos vette át. Dr. Ajkay Miklós szeretettel támogatta Egyesületünket, igazi barátunk volt, aki lehetővé tette, hogy az Erkölcsrendészetben való inspekciós működésünk eredményes, sikeres legyen. Utódja, dr. Meddig Gábor főtanácsos, mint az Erkölcsrendészeti Központi Hatóságnak vezetője, az Egyesületünket a legmesszebbmenően támogatja. Szaktudásával segíti, és jószívűen, őszinte segítőkészséggel szívesen veszi a „MELE” munkájának bekapcsolódását az Erkölcsrendészeti Központi Hatóság munkakörébe. Érdeklődésével fokozza az Egyesület missziós munkatársainak munkakedvét, akik minden ügyben a legnagyobb bizalommal fordulnak hozzá.

Az 1934. évi közgyűlést dr. Hodossy Gedeon elnök a következő szavakkal nyitotta meg: „24 évre vissza kell gondolnom, s szemem elé idézem gróf Tisza Istvánt, az Egyesület megalapítóját, aki a magot a magyar földbe átültette és gyökeireit öntözgette, s magam elé idézem Prohászka Ottokár nagy szellemét, aki a törzsbeszökött fácskát ápolta s nagy megértéssel vezette az Egyesületet haláláig. Fájdalommal kell megállapítanom, hogy a törzsbeszökött fán mutatkozó virágokat erős fagyok érték, úgy hogy sok lehullott virágot kell megsiratnunk. Azok a fagyok, melyek a világháború és a forradalmak formá-

jában érték a zsenge fánkat, rettenetes erkölcsi pusztítással jártak. Nehéz most új életre lendülni, mert a családi élet megint, erkölcsi alapja veszített régi dicsfényéből. Idézem a hercegprímás szavait: „Mennyi rettenetes tragédia, a gyermeknél irtózatossá válás, mennyi jövő büntetés zúdul a könnyelmű társadalom nyakára, amely a házasság szent intézményét is lealacsonyítja.” A bíboros hercegprímás ezen szavaival minden meg van magyarázva. Az öngyilkos társadalom maga készíti elő halálát, nemcsak önmagát pusztítja el, hanem másokat is megöl, lelkeket gyilkol meg. Egyesületünknek egyik főcélja, egyik főideálja, hogy ezen változtasson. És ha ezt a munkát kötelességtudással teljesíteni fogjuk, akkor van reá remény, hogy e szennyes életű világból egy magas légkörű tisztultabb világba emelkedhessünk. Isten adja, hogy így legyen.”

XVIII. A berlini kongresszus.

Az 1934.-iki év közgyűlésén a központi titkár, mint helyettes főtitkár beszámolt elsősorban a „MELE” nemzetközi munkájáról, s jelentést tett a nő-, és gyermekkereskedés leküzdésére 1933-ban megtartott berlini nemzetközi kongresszusról, melyen az Egyesület nem volt képviselve, de a kormány felkérte dr. Morlin Ervin berlini követünket, hogy a követség a delegáltját bízva meg az Egyesület képviselőjével.

A kongresszust előkészítő stockholmi konferencia új ügyrendet dolgozott ki a következő kongresszusokra vonatkozólag, amelyet az International Bureau az összes nemzeti bizottságoknak hozzászólás céljából elküldött. A kongresszus új ügyrendjét, csekély módosításokkal, az összes nemzeti bizottságok elfogadták. A kongresszuson a stockholmi előkészítő konferencián kidolgozott nyolc kérdés került tárgyalásra. 1. általános beszámoló a nemzetközi nő- és gyermekkereskedés elleni küzdelem munkájáról. 2. a leánykereskedés büntetésére vonatkozó korhatár teljes eltörlése a nemzetközi egyezményből. (Magyarországon 1925. évben a XIX. t. c-ben cikkelyezték be a nemzetközi egyezményben foglalt korhatár megállapítását, mely a 21 év volt.) A kongresszus elfogadta továbbá a következő javaslatot: „tekintettel arra, hogy a nőkereskedés akár egy ország belterületén, akár külfölddel kapcsolatosan történik, mindig, és minden körülmények között büntetendő cselekmény”, ezért az új egyezmény tervezet szerint: „a bűncselekmény ténye akkor is megállapítandó, ha az áldozatot az anyaországból mandátumos, vagy protektoratusos területre viszik, esetleg hűbéri vagy fennhatóság alatt álló territóriumokra, vagy dominiumokra”. Ezt az egyezménytervezetet a londoni Bureau beküldte a „MELE”-nek azzal a megjegyzéssel, hogy már 20 állam írta ezt alá, s többek között a magyar kormány is megígérte ennek aláírását. A 3.-ik

kérdés volt a nyilvános házak és a prostitúció reglementálásának megszüntetése, illetve eltörlése. A kongresszus megállapította, hogy eddig 34 állam tért rá az abolíciós rendszerre, s várható, hogy a közeljövőben ismét több lesz az abolíciós államok száma. A 4.-ik kérdés volt a „prostituáltak rehabilitációja”. E javaslathoz már az előkészítő konferencián a „MELE” megtette felszólalását „ne terheljék meg erkölcsi priusszal azokat a szerencsétlen prostituáltakat, akik erkölcstelen életüktől megundorodva, jobbérzésre ébredve, vissza akarnak térni a polgári társadalomba.”

Az 5.-ik tárgyalási pont volt a „szeméremsértő olvasmányok, képek, sajtótermékek stb.” A kongresszus javasolta, hogy minden államban szakértőkből alakult bizottságok szervezandők meg, amelyek a bíróság, rendőrség s egyéb jogi hatóságoknak ebben a munkában segítségére lennének. Már a stockholmi konferencián jelentette a „MELE”, hogy ezirányban régebben kooperálva dolgozik az illetékes magyar hatóságokkal, és küzd a pornográfia ellen. A belügyminiszter 151.000/1927. számú rendeletének 3-ik cikkelye, mely az 1914. évi XIV. t. c. 2. paragrafusának kiegészítője, a legszigorúbban bünteti a szeméremsértő sajtótermékek, képek, szobrok stb. terjesztését. Az Egyesület minden erre vonatkozó értesüléseit az illetékes hatóságnál azonnal bejelenti. A kongresszus javasolta, hogy a szülőket figyelmessé kell tenni az erkölcsi szempontból kifogás alá eső mozi-darabokra, színdarabokra, kabaréelőadásokra stb., valamint az obscén olvasmányokra s arra, hogy őrizték ettől serdülő gyermekeiket. Elítélte továbbá a kongresszus a túlzásbamenő nuditás kultuszát. A 6-ik kérdésnél: „a prostituáltak visszahonosításánál” a „MELE” már az előző konferencián is kifejtett, régi álláspontját ezirányban fenntartotta. A 7.-ik pont volt „az anyagi nyomor és a prostitúció”. A kongresszuson Madame Rolfs, a londoni iroda megbízásából beszámolt 8 „Nemzeti Bizottság” jelentéséről – köztük Magyarországeről –, melyek különböző szempontból magyarázzák a prostitúció okait. Érdekes volt az a megállapítás, hogy nem mindig a szegénység a prostitúció indító oka, hanem más tényezők is mint a kényelemszeretet, a züllött környezet, a meglazult családi élet, hiúság, élvhajhászat, rossz példaadás, stb., stb.

A tárgysorozat utolsó pontja volt: „A nőkereskedés Keleten”. Magyarországot közelről nem érinti a kérdés, de nemzetközi munkájával kapcsolatosan a legnagyobb érdeklődéssel követi a messzi Kelet nőkereskedése elleni küzdelem nagy erőpróbáit. A kongresszus örömmel üdvözölte annak a genfi szakbizottságnak rendkívül értékes, nagyterjedelmű jelentését, melyet a Nemzetek Szövetsége megszervezett, és a Rockefeller-alap finanszírozott. E három tagból álló bizottság feladata volt Ázsiában megfigyelni a fehér nő erkölcsi- és anyagi helyzetét.

Két évnél tovább tartott e tanulmányút, melynek eredménye egy 600 oldalas hatalmas munka, mely egyike a legérdekesebb szociális írásoknak, mert nemcsak statisztikai adatokat tartalmaz ez a komoly, nagyszerű mű, de egyben teljes mértékben újdonság is, mert ez az első olyan hivatalos jelentés, mely mélyebb bepillantást enged Ázsia különféle államainak eddig ismeretlen erkölcsi világába. Európa figyelme ráterelődött most már a messzi Keleten szenvedő nő sorsára is, s ott különösen a fehér nő életviszonyaira.

Örömmel állapítható meg, hogy ebben a nagyméretű jelentésben, melyet Genfben adtak ki, a statisztikai kimutatások szerint, Keleten most nem fordul elő magyar prostituált, és ezzel talaját vesztette a magyar nőknek a múltban oly előszeretettel hangsúlyozott megbélyegzése.

A londoni iroda örömmel értesítette a „Magyar Nemzeti Bizottságot”, hogy Egyiptom és Csehország is létesítettek nemzeti bizottságot, és Törökországban egy külön bizottság tanulmányozza a török nővédelmi törvényeket, s ezek esetleges módosítására, tervezetet dolgoz ki. Ugyanez évben Perzsia is ratifikálta a nőkereskedésre vonatkozó genfi nemzetközi egyezményeket.

Külföldi munkánkkal kapcsolatosan meg kell emlékeznünk a londoni „International Bureau” főtitkáráról, Francis Sempkinsről, aki a 22 állam Nemzeti Bizottságaival együttműködve, állandó kapcsolatot tart fenn a Magyar Nemzeti Bizottsággal, s ily módon a „MELE”-t nemzetközi működésében hathatósan támogatja. A legnagyobb készséggel mindenben eljár, amire felkérjük, nyomtatványok, levelek közvetítésével, ismertető cikkek elküldésével, közbenjáró szerep vállalásával, felvilágosításokkal stb., nagyon megkönnyíti az Egyesület angol nyelven folytatott nemzetközi levelezését. A különféle államok „Nemzeti Bizottságait” igyekszik közelebb hozni egymással a kooperatív munka érdekében a nemzetközi nő-, és gyermekkereskedés elleni harcban. Francis Sempkins 1934 őszén jelen volt a genfi „Fédération Abolitionniste Internationale” által Budapesten rendezett erkölcsvédelmi kongresszusán, (Congrès International de Morale Sociale”), s ez alkalommal az Egyesület főtitkárával hosszabb eszmecsere-t folytatott a közös munka érdekében, s azzal az érdeklődésével, mellyel részleteiben is ismerni kívánta hazai működésünket, beigazolta azt, hogy értékeli, megbecsüli a „MELE”-nek működését, és azóta még sűrűbb levelezéssel kapcsolódik be a Magyar Nemzeti Bizottság nemzetközi munkájába.

Itt említem meg, hogy dr. Sima László, a londoni magyar követségénél akreditált sajtóattasé hosszú évek óta képviseli Egyesületünket az International Bureau ülésein, mint a magyar kormány megbízottja. Érdekeinket megvédi, törekvéseinket elő-

segíti, miért is igazán nagy köszönettel tartozik a „MELE” dr. Sima Lászlónak önzetlen támogatásáért.

Az „Erkölcsvédelmi Tanács” második előadóciklus első részében dr. Lessko Jenő főorvos „a nemi élet veszélyei és a keresztény erkölcs” címmel tartott előadást, melynek eredménye egy memorandum benyújtása volt a kultuszminiszterhez. Ugyanakkor beadványt küldtünk a belügyminiszter úrhoz a mozgókép cenzúra megszigorítása tárgyában. Ennek alapján dr. Ferenczy Tibor főkapitány, aki érdeklődéssel figyeli az Egyesület komoly működését, és azt nagy jóindulattal támogatja, napiparancsban betiltotta a „filmek reklámozását oly képekhez, amelyek a pornográfia határát érintik, amelyeket magából a filmből a cenzúra már törölt is”. A Tanács további ülésén dr. Kiss István rendőrfőtanácsos a „A fiatalokorúak rendőrhatalmának védelme, és a fiatalokorú leányok erkölcsi züllésének veszélyeiről” tartott előadást. A Tanács megbízta a „MELE” központi irodáját, hogy a belügyminiszterhez felterjesztést intézzen „a fővárosba érkező vidéki leányok erkölcsi züllésének megakadályozása” tárgyában, mely memorandumra a belügyminiszter 1934. év tavaszán kiadta az 196.835/1934/IX. a. sz. körrendeletét a „városokban munkát kereső nők fokozottabb erkölcsi megvédésére”-re vonatkozólag. Ezzel a „MELE”-nek egy kedves terve megvalósult: beleilleszthette programjába a vidéki nők preventív erkölcsvédelmét, és a vidékről Budapestre kerülő munkásnők átmeneti otthonának létesítését. Ugyancsak felkérte a „MELE” dr. Ferenczy Tibor főkapitányt a „cseléd- és munkásleányok részére szolgáló szállásadónői intézmény megrendszabályozása” tárgyában. A Tanácsnak ez a beadványa is eredményes volt, mert megjelent egy főkapitányi rendelet a tömeglakások és lakástadónők üzemeinek fokozottabb ellenőrzésére. Az Erkölcsvédelmi Tanácsban ez évben a következő előadást dr. Doros Gábor egyetemi m. tanár, a „MELE” alelnöke tartotta „A prostitúció közegészségügyi ártalmainak leküzdése a neoabolíció szellemében”. Ebben az előadásban dr. Doros Gábor tanár a prostitúció történetét a messze múltba visszanyúlva, lebilincselő érdekességgel és kiváló szaktudással ismertette, rámutatva a mai reglementációs rendszer hiányosságaira, és részletezve a neoabolíció programját.

A következő tanácsülésen dr. Schirilla Achill kir. törvényszéki tanácselnök: „A törvényhozás feladatai a gyermekvédelem szempontjából” tartott előadást. A Tanács határozata alapján a „MELE” központi irodája dr. Lázár Andor igazságügyminiszterhez beadványt intézett, melyben felterjesztette dr. Schirilla Achill tanácselnök következő javaslatait: „A törvényes intézkedések elégtelensége, ethikai alátámasztás nélkül”, továbbá „módosító javaslat a házasságjogi-, büntető-, és gyámsági törvények tekintetében”, és „különös javaslatok a gyermek erkölcsi

és értelmi fejlődése, és azok egészségének védelme érdekében”, A következő további előadást dr. Czobor Imre ny. főispán, a Magyar Kivándorlókat és Visszavándorlókat Védő Iroda igazgatója tartotta: „A nő a vándormozgalomban” címmel, rendkívül érdekes megvilágításban, alapos tudással, értékes statisztikai adatok felsorolásával. Ez a nagyszerű előadás a „MELE” egyik legújabb programját, a vidékről városokba jövő nők erkölcsi védelme érdekében a falvakban megszervezendő „Helyi Nővédelmi Bizottságok” felállítását rendkívüli módon támogatja, és a prevenció eszméjét szolgálja.

Dr. Párniczkyne Szederkényi Anna író, lapszerkesztő, a pornográfia kérdéséről írói és erkölcsi szempontból az „Ember és a könyv” címmel tartott előadásában, írói tehetségének végtelenül csiszolt szavaival rámutatott az obscén sajtótermékek – különösen a fejlődő ifjúság lelkületére gyakorolt – erkölcsromboló hatásaira.

A következő, további előadó dr. Bochkor Ádám egyetemi m. tanár volt, aki a legaktuálisabb kérdések egyikét, „A születések korlátozása, különösen biológiai és erkölcsi szempontból” tárgyalta. Ennek az előadásnak rendkívüli sikere volt, ami előre várható volt, tekintettel arra, hogy a közvélemény állandóan érdeklődik e kérdés iránt.

Az 1934. évi előadások sorát bezárta dr. Nagy Károly ny. főkapitányhelyettes, a „MELE” régi, illusztris igazgatósági tagjának „A külföldi magyarság az erkölcs védelmében” című értékes előadása. Különösen érdekes volt előadásának az a része, mely az amerikai magyarságnak az óhaza iránti hűség szeretetről számolt be. A „MELE”-n túlmenőleg nemzeti szempontból is nagyjelentőségű volt dr. Nagy Károlynak, mint a „Magyarok Világszövetsége” elnökének nagyszerű jellemrajza külföldön élő magyar testvéreinkről.

1934. tavaszán dr. Doros Gábor egyetemi m. tanár, a „MELE” alelnöke, dr. Hodossy Gedeon országgyűlési képviselő, egyesületi elnök hosszabb távolléte alatt az elnök és az igazgatóság megbízása alapján, átvette a „MELE” ügyvezetését. Ügyvezető alelnöki minőségében, mint elnök-helyettes, a legkitűnőbb hozzáértéssel támogatja az elnök munkáját, áldozatosan sok időt szentel az Egyesület fejlesztésére és munkásságának ellenőrzésére, s működési területének kiszélesítésére. Mint a veneriás betegségek tudós orvosa, és általánosan ismert szakíró szóval és írásaiban küzdve a nemibetegségek nemzetromboló veszélye ellen, a „MELE” munkáját a prostitúció leküzdésére indított harcában nagyon hathatósan támogatja. Megbecsülve munkatársainak működését, kedvvel és örömmel felkarol minden értékes, egészséges eszmét és tervet az Egyesület nő- és erkölcsvédelmi céljainak elérésében.

Az 1934. év rendkívül nevezetes az Egyesületre, mert ez

év őszén fordult negyedszázados jubileumának évébe. E huszonötévi évforduló ünnepi hangulatát azonban sajnálatosan megzavarta az a lehangoló tény, hogy a „MELE” leglelkesebb, legodaadóbb főtisztviselője, Latinovits Róza lemondott főtítkári tisztségéről, elhagyta munkakörét, melyet a megalapítás, pillanatától kezdve olyan kiváló szorgalommal, véghetetlen szeretettel, nemes ambícióval egy negyedszázadon keresztül jó- és rossz időkben egyaránt, ideáljaiban megingathatatlan bizalommal és rendkívüli szívós akarással végzett. Az 1934. év októberben tartott igazgatósági ülésen az igazgatóság mérhetetlen sajnálkozással vette tudomásul szeretett főtítkárának 'állásából való eltávozását, és emlékkiratban, és jegyzőkönyvileg hálás köszönettel emlékezett meg rendkívül értékes, erejének túlfeszítésével járó ügybuzgalmáról és felbecsülhetetlen értékű munkájáról.

Megható véletlen, hogy a „MELE” jubiláris esztendejére esett a magyar társadalom két elhunyt kiválóságának, gróf Tisza Istvánnak, és Prohászka Ottokárnak, a „MELE” legelső nagy elnökeinek, szobor-leleplezési ünnepélye. Az Egyesület a két szobor ünnepi leleplezésén résztvett, és kegyeletesen koszorút helyezett a magyar élet e két halhatatlan géniuszának szobra elé, akik negyedévszázaddal ezelőtt elindították Egyesületünket küzdelmes, és mégis eredményteljes útján ...

XIX. Befejezés.

A lehetőség szerint igyekeztem Egyesületünk huszonötévi működését vázlatosan és időszerű sorrendben ismertetni. Ebben a jelentésemben nem térhettem ki a sokezerre menő „esetek”, „ügyek”, „elintézésék” stb. részletezésére, sem arra a rendkívüli sok munkára, melyet az elmúlt negyedszázad alatt központi irodánk és hozzátartozó szervei végeztek. Csak a levelezésünk hatalmas irattári gyűjteménye mutathatná be teljességében az elmúlt két és fél évtized munkateljesítményét. Ennek külön felsorolása természetesen köteteket tenne ki. Azért igyekezünk jubileumi könyvünk utolsó fejezetében statisztikai táblázatokban, valamint az ezeket tárgyaló szövegekben a „MELE” működését számszerűleg is ismertetni. A statisztika rideg, de világos számadatai mindennél beszédesebbek, a tények hű tükrői, melyek az elért eredményeket regisztrálják.

Bár az Egyesület szegényebb lett egy nagy értékével, Latinovits Róza főtítkár távozása által, de a munkának tovább kellett folytatódnia. Az ember esendő és mulandó, de a komolyan megalapozott munkának fenn kell állania és folytatódnia az idők végtelenségéig. Az elnökség javaslatára, az Egyesület az árvánmaradt főtítkári pozíciót, egy esztendei helyettesítés után, az 1934. októberben tartott igazgatósági ülésen, egyhangú sza-

vazattal betöltötte, és e sorok íróját bízta meg Latinovits Róza örökével, a főtitkári tisztséggel.

A nagy elnökök ércbe véshető tanácsai után, az Egyesület nem tévesztheti el céljainak nyílegyenes irányát. A nyomok figyelmeztetnek, hogy hol van a társadalomban az örvény, s mi e nyomokon tovább fogunk menni a nemes cél felé, várva a szociálisan érző társadalom fokozott támogatását és megértését. Pestalozzi szellemében kívánunk dolgozni: szeretettel, türelemmel, megértéssel, mindig hallgatva a lelkünkben ébren ápolat vox humana-ra. Működésünkben alkalmazkodni kívánunk a mai időkhöz, hogy ezáltal is biztosítsuk magunknak a társadalom, mint döntőbíró, igazságos ítéletét működésünk iránt. Érzékeny lelkiismeretességgel, becsületes munkával, fáradhatatlanul igyekezni fogunk az erkölcstelenség mérges gombáit a társadalom virágos kertjéből kiirtani. Megyünk tovább a mi utunkon, melyen a nagy alkotó szellemek elindították az Egyesületet, és szolgálni kívánjuk elsősorban nemzetünket, midőn a növédelem és erkölcsvédelem felelősségteljes munkáját keresztény erkölcsi alapon, nemzeti irányban folytatjuk. A megértés, segítőkészség fáklyájával világítjuk utunkat, és nem hagyjuk kialudni ezt a nemes lángot. Szolgáljuk a nemzeti génuszt, úgy itthon, mint az országhatárokon túl, midőn a nő erkölcsi veszélyei ellen küzdünk, s megvédjük a magyar nő hírnevét.

Midőn Egyesületünk tevékenységének sokoldalúságára, nehézségeire, és a lelki szelekció bonyolult feladataira gondolunk, melyek együttjárnak az erkölcsmentéssel, Carlyle szavait idézhetjük és odavéshetjük negyedévszázados munkánk rögzös útjának mérföldköveire:

„Erény és bűn együtt örvénylenek”.